

Bildande av kulturreseptatet Gallejaur by, Arvidsjaurt socken, och kommun, Norrbottent län.

Förslag till beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 9 § miljöbalken (1998:808) att förklara Gallejaur by, inom delar av fastigheterna Gallejaur 1:12, 1:13, 2:3, 2:4, 2:5, 3:2, 3:5, 3:6, S:2, S:3 och S:4, som kulturreseptat. Reseptatet gräns anges på bifogad karta, (bilaga 1). Reseptatet namn ska vara Gallejaur by.

Med stöd av 3 § förordningen om områdeatkydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 2-8), med tillhörande restaureringsplan och byggnadsvårdsplan (bilaga 9 och 10), med mål, riktlinjer och åtgärder för reseptatet skötsel och förvaltning.

Syfte

Syftet med kulturreseptatet Gallejaur är att bevara ett värdefullt, kulturpräglad landskap med mycket höga kulturhistoriska värden. Genom bildandet av kulturreseptatet ska denna, för länet både unika och representativa, helhetsmiljö skyddas och vårdas. Välbevarade helhetsmiljöer av denna typ är idag mycket sällsynta i länet och därför starkt hotade. Reseptatet ska spegla ett norrländskt nybygget framväxt och utveckling under 1800- och 1900-talen och då särskilt de levnadatförhållanden och villkor som var rådande för en jordbrukatmiljö i Norrlandat inland under 1950- och 1960-talen.

Reseptatet syftar särskilt till att lyfta fram och förtydliga bynat markanvändning och bebyggelsestruktur, utvecklingen från äldre bondekultur till vattenkraftsutbyggnadat påverkan under 1950-1960-talen, samt den från kulturmiljövardatssynpunkt värdefulla skog som av bynat nyttjats till bete, ved- och virkesuttag för husbehov.

Syftet ska nåa genom att:

- Området skötsel grundas på den traditionella markanvändningen med äldre tidat åker- och ängatbruk, bete samt skogatbruk.
- Byggnader, kulturhistoriska lämningar och andra spår bevaras och tydliggörs.
- Livatmiljöer, växt- och djuratamhållen samt arter som är knutna till bynat inägomarker, samt den skog- och slåttermark på utmarken som ingår i reseptatet ska ha goda förutsättningar att finnas kvar.



Länssstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

2 (8)

Datum
2008-08-05

Diarienummer
435-17183-2002

Föreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

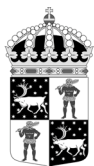
A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Bedriva täkt, schakta, borra, övertäcka, spränga, dika, dämna eller utföra liknande handling.
2. Plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning på naturlig ängs- och betesmark. (Gäller skötselområde 1b och 3 enligt skötselplanen).
3. Dika eller dikesrensa naturlig ängsmark, förutom då det är nödvändigt för traditionell hävd av siläng. (Gäller skötselområde 1b och 3 enligt skötselplanen).
4. Gödsla, kalka eller använda kemiska bekämpningsmedel på naturlig ängs- / eller betesmark. (Gäller skötselområde 1b och 3 enligt skötselplanen).
5. Bedriva skogsbruk, gallra, röja eller avverka träd eller buskar i andra fall än vad som anges i punkt A15 och A16, samt undantag 1 och 3.
6. Riva byggnader. (Gäller byggnad nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 30, 31, 33, 34 på fastigheten Gallejaur 2:3, byggnad nr 27 och 29 på fastigheten Gallejaur 3:6, byggnad nr 35, 36, 37, 38, 39, 41 på fastigheten Gallejaur 2:4, byggnad nr 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48 på fastigheten Gallejaur 3:2, byggnad nr 49, 50, 51, 52, 53, 54 på fastigheten Gallejaur 3:5, byggnad nr 55, 57, 58, 59, 60, 62, 63 på fastigheten Gallejaur 1:13, byggnad nr 61 på fastigheten Gallejaur S:2 enligt den till skötselplanen bifogade byggnadsvårdsplanen).
7. Ta bort grunder eller odlingsrösen.
8. Ta bort gärdesgårdar eller andra hägnader.
9. Gräva upp växter utanför tomtmark.
10. Anlägga väg eller upplåta mark för camping eller husvagnsuppställning.
11. Anlägga mast, vindkraftverk eller ny luftledning.
12. Införa för trakten främmande växt- eller djurart.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

13. Utföra tillbyggnad eller yttre förändring av befintliga byggnader.
14. Uppföra ny byggnad eller annan anläggning.
15. Ta ut husbehovsved.
16. Ta ut virke för underhåll av byggnader, hägnader eller liknande verksamhet.
17. Uppföra nya hägnader.
18. Bygga om eller på annat sätt förändra väg eller befintlig luftledning.
19. Borra efter vatten.
20. Dra fram markledning.



Undantag från reservatsföreskrifterna:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel enligt fastställd skötselplan.
2. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll av befintliga byggnader, vägar, stigar och andra anläggningar.
3. Inom tomter till fritidshus som inte omfattas av byggnadsvårdsplanen gäller inte föreskrifterna A1 respektive A5. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för ägare av dessa fritidshus att upprätthålla sedan tidigare utförd siktröjning av strandskog som ligger i omedelbar anslutning till huvudbyggnad.
4. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för renskötsel i enlighet med Rennäringslagen (1971:437).

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktigas att tåla sådana intrång i området som behövs för att tillgodose:

1. Områdets vård och skötsel i enlighet med bifogad skötselplan.
2. Utmärkning av och information om reservatet.
3. Anläggningar för besökande såsom parkeringsplatser och sanitära inrättningar.
4. Anordnande av hägnads- och stängselgenomgångar.
5. Dokumentation och uppföljning av bevarandearbetet.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

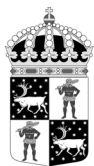
1. Beträda besådd åker, oslagen vall eller oslagen äng.
2. Elda (annat än på anvisad plats.).
3. Tälta eller ställa upp husvagn utanför tomtmark.
4. Gräva upp växter.

Länsstyrelsen kan efter ansökan medge dispens från föreskrifterna enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om särskilda skäl föreligger.

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag de utkom från trycket i länets författningssamling.

Redogörelse för ärendet

Sedan 1999 har länsstyrelsen utrett möjligheterna att säkerställa Gallejaur i Arvidsjaurs kommun som kulturresevat.



Länssstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

4 (8)

Datum
2008-08-05

Diarienummer
435-17183-2002

Som inledning till utredningsarbetet höll länssstyrelsen under 2002 tillsammans med den då nybildade kulturbygdsföreningen för byarna Gallejaur och Järvträsk ett öppet informations- och diskussionsmöte angående ett eventuellt säkerställande av Gallejaur som kulturresevat. Vid mötet, där bybor, markägare, fritidsboende och andra intresserade deltog, uttalades ett positivt intresse för att bevara Gallejaur som kulturresevat. Samrådsmöte med Arvidsjaur kommun hölls också under 2002.

Utredningsarbetet resulterade i framtagandet av en kulturhistorisk utredning, en kompletterande byggnadsinventering av byns 1900-talsbebyggelse, en skötselplan samt en byggnadsvårdsplan.

För genomförande av markägarutredning, värdering av mark och byggnader och bedömning av inträngsersättning m.m. anlätades under 2002 - 2004 auktoriserade fastighetsvärderare vid Svefa i Luleå. Under 2005 - 2008 har förhandlingar genomförts med berörda fastighetsägare av auktoriserad fastighetsvärderare vid Svefa i Östersund. Fastighetsägarna Gun Britt Lindblom, Agneta Dahlberg, Susanne Vikberg, Britt-Marie Lindkvist, Helen Lindberg, Roger Lundström, Sylve Sundbom, Erik Eriksson, Göran Vikberg, Bernt Lövgren, Christer Lövgren, Stiftelsen Systrarna Karlsson i Gallejaur och Arvidsjaur allmäningsförvaltning har godtagit förslag till beslut och skötselplan. I slutskedet av förhandlingarna avled Ebba Karlsson, markägare till den största och värdefullaste delen av resevatet. Hon testamenterade sina ägor till en stiftelse, *Stiftelsen Systrarna Karlsson i Gallejaur*, som ska fortsätta att förvalta marken och kulturmiljön.

Ett slutligt förslag till beslut och skötselplan har under 2008 utarbetats och skickats på remiss 2008-04-14 till Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket, Arvidsjaur kommun, Skogsstyrelsen i Norrbottens län, Vägverket Region Norr, Gallijar-Järvlia Kulturbygdsförening, Mausjaure sameby och Norrbottens museum. Fastighetsägarna har i det skedet också fått förslag till beslut och skötselplan för kännedom.

Stiftelsen Systrarna Karlsson i Gallejaur påpekar vikten av att verksamheten i det blivande resevatet utvecklas. Att aktiviteter som är kopplade till historien i Gallejaur kan åstadkommas, att djurhållningen i någon form återupptas och att verksamheter kan pågå året om.

Fastighetsägarna Agneta Dahlberg, Gun-Britt Lindblom, Göran Vikberg, Susanne Vikberg, Britt-Marie Lindkvist och Helen Lindberg har i en gemensam skrivelse uttryckt oro över att byn kan förändras negativt genom att fler besökare förväntas och att tillståndsprövning och samråd i förhållande till länssstyrelsen blir betungande. De ogillade föreslagen parkering vid logen på fastigheten S:2 och hade önskemål om att en organisation för samråd kring beslut i kulturresevatet bildas samt mer konkreta frågor om framtida vård och skötsel i kulturresevatet. Länssstyrelsen vill framhålla att bildandet av kulturresevatet inte med automatik medför en turistisk satsning. Länssstyrelsen blir förvaltare av området och har en skyldighet att informera om värdena i kulturresevatet. Det har vi för avsikt att göra genom skyltning, men det ska genomföras med respekt för fastighetsägarnas integritet. Förslaget med parkering vid logen på S:2 ändras liksom gränsdragningen för kulturresevatets södra del vilket innebär att byggnaderna på fastigheten 1:12 inte är med i resevatet. Länssstyrelsen har för avsikt att bilda en organisation - en form av skötselråd, där vård- och skötselfrågor samt utveckling av kulturresevatet kan diskuteras.

Övriga remissinstanser och fastighetsägare ställer sig positiva till förslaget att bilda kulturresevatet.

Skäl för länsstyrelsens beslut

Gallejaur bys stora kulturhistoriska värden har länge varit kända för såväl allmänheten som kulturmiljövården. Framför allt är det byns rika byggnadsbestånd som tidigt uppmärksammats. Under 1990-talet har uppmärksammats att byn även har mycket höga biologiska värden och då främst gammelskogen, som angränsar till resevatet. Välbevarade helhetsmiljöer av denna typ är idag mycket sällsynta i länet och därför starkt hotade. För Gallejaur by består hotbilden främst av igenväxning och förfall om intresset för att hävda och vårda marken och byggnaderna upphör. För de kulturhistoriska värdena i skogen är stora avverkningar av den tidigare betade skogen närmast byn det största hotet.

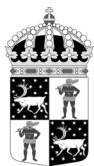
Länsstyrelsen bedömer att ett kulturresevat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kapitlet i miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående kultur- och naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett kulturresevat i området. På så sätt skyddas helhetsmiljön och fortsatt skötsel och traditionell användning av mark och byggnader kan upprätthållas. Detta för att byn även i framtiden ska kunna uppvisa tidsenlig markanvändning, äldre tiders kulturpräglade skogsmarker samt byggnader i god kondition. Skyddet ska uppnås med hjälp av beslutade föreskrifter och bifogade skötselplan med tillhörande restaureringsplan och byggnadsvårdsplan.

Övrigt

Den anslutande skogen inom fastigheterna Gallejaur 1:8, 2:3, 2:4 och 2:5 skyddas som naturresevat enligt länsstyrelsens beslut 2008-08-05, dnr 511-7896-04.

Utöver detta beslut gäller även fortsättningsvis övriga bestämmelser t.ex. i miljöbalken och plan- och bygglagen, vilket bland annat innebär att det i många fall föreligger krav på lov från kommunen för att få utföra ändringar av bebyggelsen i området.



Länsstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

6 (8)

Datum
2008-08-05

Diarienummer
435-17183-2002

Administrativa data

Reservatets namn: Gallejaur by

Socken: Arvidsjaurs socken

Kommun: Arvidsjaurs kommun

Lägesbeskrivning: 50 km SSÖ om Arvidsjaur
Gröna kartan 23J NV

Areal: 107 ha (varav 5 ha vatten)

Fastigheter och ägare: *Gallejaur 1:12*, Agneta Dahlberg, Gun Britt Lindblom,
Susanne Vikberg, Britt-Marie Lindkvist, Helen Lindberg och
Roger Lundström,
Gallejaur 1:13, Göran Vikberg,
Gallejaur 2:3, Stiftelsen Systrarna Karlsson i Gallejaur,
Gallejaur 2:4, Sylve Sundbom,
Gallejaur 2:5, Erik Eriksson,
Gallejaur 3:2, Bernt Lövgren och Christer Lövgren,
Gallejaur 3:5, Bernt Lövgren och Christer Lövgren,
Gallejaur 3:6, Stiftelsen Systrarna Karlsson i Gallejaur,
Gallejaur S:2, (deläggande fastigheter Gallejaur 1:12 och
Gallejaur 1:13),
Gallejaur samfällighet S:3, S:4, (deläggande fastigheter
Gallejaur 1:8, 1:12, 1:13, 2:3, 2:4, 2:5, 3:2 och Björknäs 1:3)

Förvaltare: Länsstyrelsen i Norrbottens län

Karta

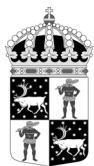
Kulturrestatet avgränsas enligt kartbilaga (bilaga 1). Reservatet avgränsas med innerkanten av den heldragna linjen på kartan.

Hur man överklagar

Beslutet kan överklagas hos regeringen, kulturdepartementet, se bilaga 15.

Vem som beslutat

Beslut i detta ärende har fattats av landshövdingen efter föredragning i länsstyrelsens insynsråd av antikvarie Agneta Engström. I insynsrådet ingick landshövding Per-Ola Eriksson, ordförande, samt ledamöterna Bengt Ek, Anna Hövenmark, Per Arne Kerttu, Pia Sandvik Wiklund, Yvonne Stålnacke, Åsa Wikström och Kent Ögren.



Länssstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

7 (8)

Datum
2008-08-05

Diarienummer
435-17183-2002

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit tf avdelningschef Britta Wännström, tf länsantikvarie Ann-Christin Burman, antikvarie Kerstin Lundin-Segerlund, biolog Sara Borgström och byråingenjör Maud Videhult samt företrädare för naturvårdsenheten, miljöanalysenheten, plan- och bostadsenheten, lantbruksenheten samt rätts- och veterinärenheten.

Per-Ola Eriksson
landshövding

Agneta Engström
antikvarie

Bilagor:

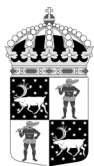
1. Karta över reservatet
2. Skötselplan för kulturreseptatet Gallejaur by
- 3-8. Kartor till skötselplanen
9. Restaureringsplan
10. Byggnadsvårdsplan
- 11-14. Bilagor till byggnadsvårdsplanen
15. Hur man överklagar

Sändlista:

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
Naturvårdsverket, Blekholmsterrassen 36, 106 48 STOCKHOLM
Arvidsjaur kommun, Kommunstyrelsen, 933 81 ARVIDSJAUR
Norrbottens museum, Box 266, 971 08 LULEÅ
Skogsstyrelsen i Norrbottens län, Box 50123, 973 24 LULEÅ
Vägverket Region Norr, Box 809, 971 25 LULEÅ

Fastighetsägarna:

Agneta Dahlberg, Ulriksdal 13, 935 93 NORSJÖ
Gun Britt Lindblom, Sandbackagatan 20, 933 33 ARVIDSJAUR
Susanne Vikberg, Centrumvägen 18, 560 27 TENHULT
Britt-Marie Lindkvist, Fleviken 5, 942 92 ÄLVSBYN
Helen Lindberg, Badhusgatan 1, 935 32 NORSJÖ
Roger Lundström, Ringen 75 B, 3 tr, 936 31 BOLIDEN
Sylve Sundbom, Bolagsgatan 19, 930 70 MALÅ
Erik Eriksson, Gallejaur 2, 930 81 GLOMMERSTRÄSK
Göran Vikberg, Lokvägen 14, 910 60 ÅSELE
Bernt Lövgren, Renströmsgruvan 5, 936 93 BOLIDEN
Christer Lövgren, Gallejaur 9, 930 81 GLOMMERSTRÄSK



Länsstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

8 (8)

Datum
2008-08-05

Diarienummer
435-17183-2002

Stiftelsen Systrarna Karlsson i Gallejaur, c/o Kristina Grubbström, Arvidsjaurs kommun, 933 81 ARVIDSJAUR
Arvidsjaurs allmäningsförvaltning, Gamla landsvägen 5, 933 33 ARVIDSJAUR

Övriga externa:

Gallijar-Järvlia Kulturbygdsförening, Långudden 2, 930 81 GLOMMERSTRÄSK
Mausjaure sameby, ordf Peter Larsson, Skomakaregatan 3, 930 90 ARJEPLOG

Kopia till (med bilagor):

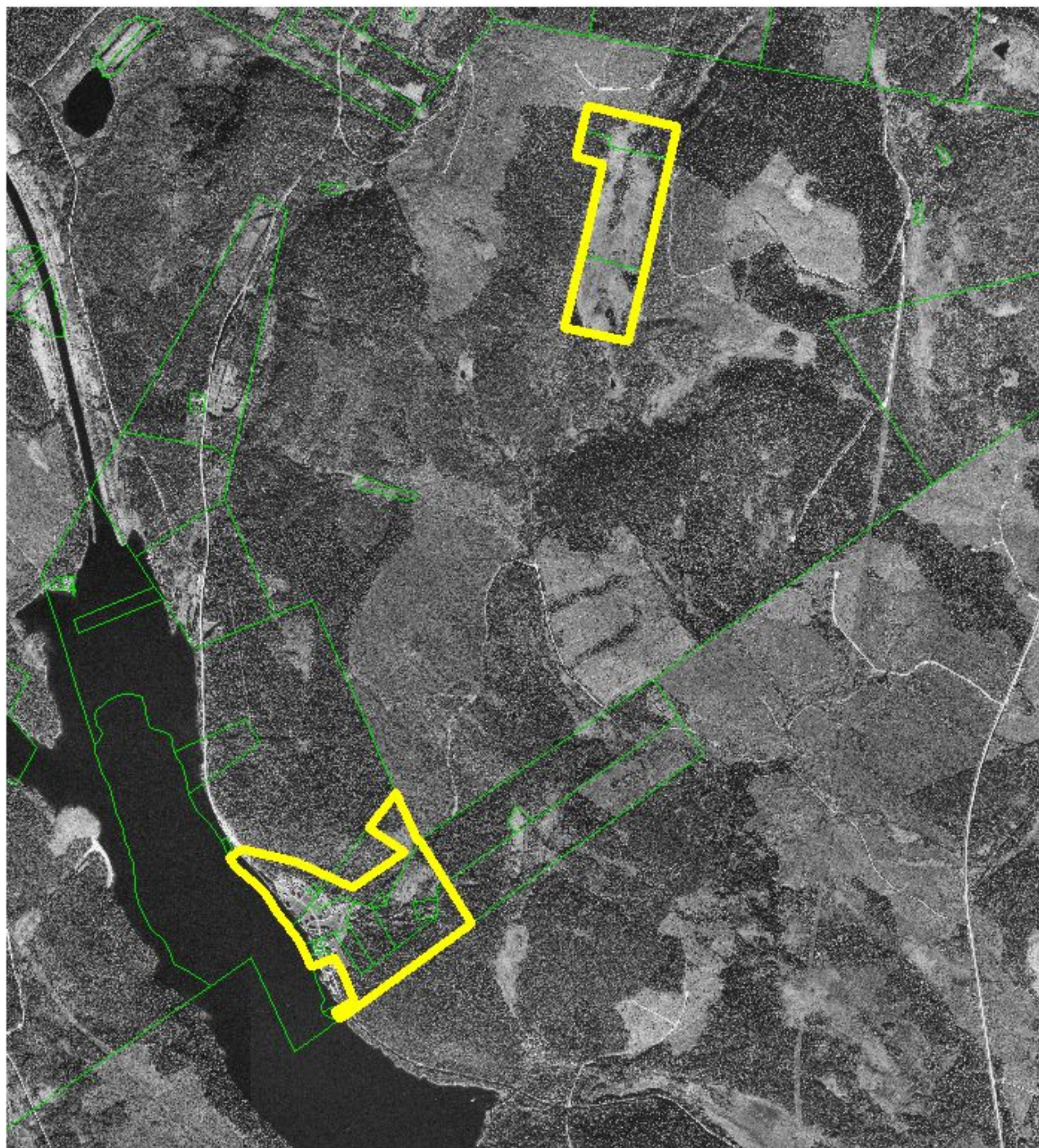
tf avdelningschef Britta Wännström
tf länsantikvarie Ann-Christin Burman

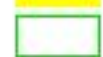
Beslutet och föreskrifterna kungörs i länets författningssamling. Beslutet kungörs i ortstidning.

Bilaga 1

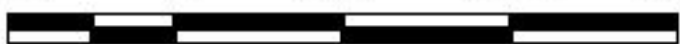
Kulturreservatet

Gallejaur by



-  Kulturreservatsgräns
-  Fastighetsgränser

500 0 500 1000 1500 meter



Skala 1:30000



Länsstyrelsen
Norrbotten

Skötselplan för kulturreseptatet Gallejaur by

Bilaga 2 till Länsstyrelsen i Norrbottens läns beslut 2008-08-05, dnr: 435-17183-2002.

Reservatet avser delar av fastigheterna Gallejaur 1:12, 1:13, 2:3, 2:4, 2:5, 3:2, 3:5, 3:6, S:2, S:3 och S:4, Arvidsjaur socken och kommun i Norrbottens län.

Ägare till fastigheterna är Agneta Dahlberg, Gun-Britt Lindblom, Susanne Vikberg, Britt-Marie Irene Lindkvist, Siv Helen Lindberg, Roger Lundström, Göran Vikberg, Sylve Sundbom, Erik Eriksson, Bernt Lövgren, Christer Lövgren och Stiftelsen Systrarna Karlsson i Gallejaur samt Arvidsjaur's allmäningsförvaltning.

Förvaltare är Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Syftet med kulturreseptatet

Syftet med kulturreseptatet Gallejaur by är att bevara ett värdefullt kulturpräglad landskap med mycket höga kulturhistoriska värden. Genom bildandet av kulturreseptatet ska denna för länet både unika och representativa helhetsmiljö skyddas och vårdas. Välbevarade helhetsmiljöer av denna typ är idag mycket sällsynta i länet och därför starkt hotade. Reservatet ska spegla ett norrländskt nybygges framväxt och utveckling under 1800- och 1900-talen och då särskilt de levnadsförhållanden och villkor som var rådande för en jordbruksmiljö i Norrlands inland under 1950- och 1960-talen.

Reservatet syftar särskilt till att lyfta fram och förtydliga byns markanvändning och bebyggelsestruktur, utvecklingen från äldre bondekultur fram till vattenkrafts-utbyggnadens påverkan på 1950-1960-talen, samt den från kulturmiljövårdssynpunkt värdefulla skog som av byn nyttjats till bete och virkesuttag för husbehov.

Syftet ska nås genom att:

- Områdets skötsel grundas på den traditionella markanvändningen.
- Byggnader, kulturhistoriska lämningar och andra spår bevaras och tydliggörs.
- Livsmiljöer, växt- och djursamhällen samt arter som är knutna till byns inägomarker samt den skog- och slättermark på utmarken (som ingår i reservatet) ska ha goda förutsättningar att finnas kvar.

Gallejaur

Gallejaur är en lappmarksby som ligger på gränsen till Västerbottens län. Från att ha utgjort ett nybygge i början av 1800-talet växte bebyggelsen till att omfatta nio brukningsenheter som mest på 1950-talet. Näringslivet var som i alla lappmarksbyar mycket brett och omfattade förutom jordbruk bland annat jakt, fiske samt olika skogsnäringar. Dessutom höll man skötesrenar. Av sidonäringarna kom under 1800-talets slut skogsarbetet att bli viktigast och då som lönearbete. Många av byns män jobbade säsongvis som skogshuggare och flottare.

Odlingsmarkerna inskränkte sig till en början till några tegar nedanför den första bosättningen, ungefär där "Löfgrens" nu ligger mitt i bykärnan. Redan på 1860-talet hade emellertid inägorna (d.v.s. åker-, ängs- och betesmarkerna) fått den omfattning som i stort sett ännu idag brukas i bykärnan. Höproduktion ägde i huvudsak rum på slåttermysar, ofta belägna åtskilliga kilometer från bebyggelsen. När Gallejaursjön sänktes med en och en halv meter i början av 1900-talet kom dock merparten av slåttern att förläggas till Rörmyran och Gallejaurmyran norr om sjön. Dessa dikades ut varvid vallodling möjliggjordes. Den största förändringen i byn ägde rum 1963 då Vattenfall lät uppföra Gallejaurdammen och sjön höjdes med ett femtontal meter. Större delen av byns jordbruksmark kom därmed att hamna under vatten.

Efter det att Gallejaursjön dämades koncentrerades jordbruksdriften till vad som blev kvar av de centrala delarna av byn. Med undantag av några mindre områden som bebyggts med sommarstugor, eller fallit i ohävd, har större delen av inägomarken hållits öppen. Det som före 1950-talet huvudsakligen nyttjades som kornåkrar har med tiden övergått till fodervall. Mindre partier nyttjas för potatisodling.

I och med att bruket att hålla djuren på skogen delvis förbjöds vid mitten av 1900-talet blev det vanligare att delar av inägorna togs i anspråk för bete, åtminstone efter det att hö och säd var bärgat. Följaktligen var inägorna indelade i mindre skiften med hjälp av stängsel av olika slag, från traditionella hankärdesgårdar till eltrådar. Dessa kan man på sina håll fortfarande finna rester efter tillsammans med de gårdesgårdar som skiljde utmarken från inägorna.

Vad gäller träd och buskar på inägorna så ter sig vegetationsbilden inte helt annorlunda än den som framträder på fotografier från 1950-talet. Skillnaden är att de träd och buskar som då fanns på randmiljöer i landskapet har tillåtits växa upp samt att vegetationen förtätats av nya generationer, särskilt asp. Renar i anslutning till åkrar och vattendrag som tidigare slogs med lie har därmed beskogsats. Störst är förändringarna i byns södra delar där etableringen av sommarstugor medfört att man låtit ridåer av träd växa upp kring tomterna.

Gallejaur är känt för sin välbevarade bebyggelse med ett stort antal omålade timmerbyggnader från slutet av 1800-talet. På Anders-Larsagården är husen så många att månghussystemet behållit sin karaktär. Bebyggelsen är emellertid mångfasetterad och består också av ett representativt byggnadsbestånd från 1900-talets första hälft samt ett antal sommarstugor främst lokaliserade till byns södra del tillkomna efter 1960.

Bebyggelsebilden kompliceras också av att åtskilliga byggnader flyttas under årens lopp, delvis en följd av naturliga förändringar i jordbruket, av arvsskiften och nyetableringar av gårdsbruk. Många byggnader flyttades emellertid också i samband med fördämningen. Ett antal ängslador flyttades exempelvis upp i byn och bostadshuset till ett gårdsbruk (Forslunds) som helt lades under vatten ligger nu centralt i byn.

Indelning i skötselområden

I det följande har Gallejaur delats in i tre skötselområden, (bilaga 3). Skötselområde 1 har i sin tur delats in i underområden som följer markslagen.

1. **De gamla inägorna**
 - 1a. Åkermark
 - 1b. Naturliga ängs- och betesmarker
 - 1c. Byggnader, hägnader, tomter och områden intill bebyggelsen
2. **Skogen**
3. **Bergmyran**

Skötselområdenas avgränsningar redovisas i bilaga 3.

Mål för skötselområdena

1. De gamla inägorna

De gamla inägorna indelas i tre delområden; åkermark, naturliga ängs- och betesmarker samt tomter och bebyggelse. För närmare beskrivning av de olika områdena se nedan.

1a. Åkermark (bilaga 4)

På 1950-talet brukades inägornas åkrar av sju gårdar av vilka Anders-Larsgården, Forslunds och Karlssons brukades som en brukningsenhet. Ännu på 1940-talet dominerade spannmålsodlingen av korn som den viktigaste grödan, följd av råg, havre och potatis. Dessutom odlades något lin. Under 1950-talet tycks andelen fodervall ha ökat vilket tydligt framgår av äldre fotografier. Det är fortfarande oklart om man tillämpade någon form av regelbundet växelbruk på inägorna eftersom så stor andel av fodret kunde tas från utdikade myrar, men sannolikt begagnades någon form av rotation mellan grödorna. Som en följd av ägoförhållandena och den varierade sammansättningen av odlade grödor framträdde en mosaikartad landskapsbild. Till detta bidrog också att renar mellan åkertegar, längs med vägar och diken årligen slogs i samband med höslåttarn. Åkerholmar och andra randmiljöer var, om de inte slogs (se nedan), bevuxna med lövvegetation där man bland annat ”repade” löv till foder.

Kvalitetsmål

- Odlingslandskapet uppvisar en mosaikartad karaktär med odling av korn, råg, havre, potatis och lin samt hö- och betesvallar. Åkerbruket återspeglar att by-jordbruket under 1950- och 1960-talen drevs av flera gårdar, i stort sett var och en för sig.

- Renar längs med åkrar, vägar och diken är välhävdade.
- Lövvegetationen, framförallt säl, på impediment vid sjön är påverkad av lövtäkt ("lovstrykning").

Skötselmål

- Åkerbruket bedrivs på det sätt som var rådande under 1950-talets andra hälft med ett brukande av åkertegarna såsom det framträder på äldre fotografier samt i terrängen.
- Åkrarna brukas varje år med rotation mellan olika grödor (korn, råg, havre, potatis, lin och vall) samt efterbete. Undantag gäller för de ytor på vilka fritidshus har upprättats.
- Vid gödsling används stallgödsel.
- Växelbruket organiseras brukningsenhet för brukningsenhet.
- Slaget hö hässjas och förs bort från åkermarken.
- Renar i anslutning till åkrar, vägar och diken slås med skärande redskap vid tiden för höskörden. (Bäcken som löper genom områdets södra del räknas här som dike.)
- Lövvegetationen, framförallt säl, på åkerholmar och intill sjökanten ska årligen "strykas" på traditionellt vis.

Restaurering inom skötselområde 1a

Genom restaureringsåtgärder ska sådan vegetation som uppkommit på grund av upphörd hävd inom de åkerskiften som är belägna i byns sydöstra delar tas bort. För mer information se restaureringsplanen, (bilaga 9).

1b. Naturliga ängs- och betesmarker, (bilaga 5)

Merparten av inägornas naturliga fodermarker odlades upp redan under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. I början av 1900-talet återstod endast några ängsbackar, insprängda mellan bebyggelsen och mellan åkertegarna. Av dessa slås merparten fortfarande med lie eller betas av får. Ett område strax nordväst om Anders-Larsgårdens mangårdsbyggnad har tidigare utgjort en fårbetesbage och innan dess en bage där nötkreaturen släpptes på våren innan de skickades ut på skogen. De hävdade partierna har delvis fortfarande en bevarad ängsflora. Dessutom finns några mindre ytor som under senare år vuxit igen med aspskog. De naturliga ängs- och betesmarkerna finns markerade på kartbilaga 5.

Kvalitetsmål

- De naturliga ängs- och betesmarkerna är välhävdade genom slåtter eller bete.
- De naturliga ängs- och betesmarkerna uppvisar en hävdgynnad vegetationstyp med flertalet hävdgynnade arter.
- Markerna uppvisar ett träd och buskskikt motsvarande det på 1950-talet.

Skötsel mål

- Ängsmark slås årligen med ett klippande eller skärande redskap vid traditionell tidpunkt, dock tidigast andra veckan i juli.
- Höet hässjas innan det bärgas.
- Höet ligger inte kvar på marken så länge att grässvålen skadas.
- Marken nordväst om Anders-Larsgårdens mangårdsbyggnad, (markerad med B på kartbilaga 5), betas årligen.
- Om betesmarken inte är väl avbetad före 31 augusti kompletteras betet med slåtter.
- Betestrycket är inte så högt att markskador uppstår.
- Ungplantor av gran, björk och asp samt övrig slyvegetation som uppkommer tas årligen bort från den öppna naturfodermarken.

Rekommendation

Det rekommenderade slåtterredskapet för plana ytor större än 0,5 hektar är ett hästdraget, alternativt traktorburet slåtteraggregat med balkar försedda med dubbelkniv. Där terrängen är alltför kuperad eller stenig för att ett traktorburet redskap skall kunna ta sig fram bör lie användas.

Restaurering inom skötselområde 1b

Genom restaureringsåtgärder ska sådan vegetation som uppkommit inom ängs- eller betesmark på grund av upphörd hävd tas bort. För mer information se restaureringsplanen, (bilaga 9).

1c. Byggnader, hägnader, tomter och områden intill bebyggelsen. (bilaga 6 och 7)

I Gallejaur finns en stor och rik blandning av hus från olika epoker. Bland timmerhus från slutet av 1800-talet dominerar Anders-Larsgårdens medan övriga gårdar har en mer sammansatt byggnadsprofil. I den södra delen har ett antal sommarstugor uppförts från 1960-talet och framåt. Vad avser byggnadernas kondition och behov av restaureringsåtgärder hänvisas till den särskilda byggnadsvårdsplanen (se bilaga 10).

Områdena närmast gårdsbebyggelsen har tidigare utgjort s.k. tomtängar och har traditionellt sett slagits med lie. Köksodlingar intill gårdarna har också funnits.

Äldre fotografier visar att "tomtmarken" tidigare haft ett inslag av träd och buskar. Dock ej i den omfattning som råder idag. Fotografierna kan användas som utgångspunkt vid arbetet med att restaurera tomtmarken.

På 1950-talet var Gallejaur relativt hägnadsintensivt, beroende på den ökade graden av bete på inägorna. Den traditionella gränsen mot utmarken fanns kvar i form av en flera kilometer lång hankärdesgård vars förlängning västerut hade ersatts med en eltråd som spikats fast på trädstammar. (Isolatorerna finns fortfarande kvar). Till detta kom ett stort antal hägnader i varierande utformning mellan gårdarnas gränser på inägorna och

mellan olika åkerskiften. Många hägnader kan återfinnas än i dag men är i varierande grad av förfall och därmed i stort behov av restaureringsinsatser.

Kvalitetsmål

- Byggnaderna finns kvar och är bevarade på ett kulturhistoriskt riktigt sätt och enligt byggnadsvårdsplanens mål och anvisningar.
- Inget slyuppslag i form av buskar eller träd finns runt byggnaderna.
- Befintliga trädgårdsland och potatisland används för odling av för platsen traditionella trädgårdsväxter och potatis.
- Tomtmarken är välhävdat genom slåtter och slyröjning.
- Vegetationen på tomtmarken är välhävdat med för platsen traditionella träd och buskar.
- Hägnader är i god kondition.
- Grunder är väl synliga i landskapet efter växtsäsongens slut.

Skötselmål

- Vid underhåll av byggnader genomförs underhållet enligt byggnadsvårdsplanens mål och anvisningar.
- Tillsyn av byggnaderna sker årligen.
- Byggnader är fria från sly och den gräsbärande vegetationen slås årligen.
- Om befintligt trädgårdsland och potatisland nyttjas för odling används endast traditionella trädgårdsväxter och potatissorter som förekommit lokalt.
- Tomtmarken hävdas årligen med slåtter och slyröjning.
- Träd och buskar underhålls regelbundet och årligen räfsas nedfallna löv och kvistar bort.
- Hägnader går årligen igenom och underhålls före sista maj varje år.
- Vid behov utförs kompletterande slåtter kring grunder för att synliggöra dessa.

Rekommendation

När äldre utvuxna träd och buskar behöver ersättas bör endast sådana träd och buskar planteras som traditionellt förekommit på platsen.

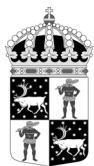
Vid restaurering och rekonstruktion av hägnader bör materialet bestå av traditionella trämaterial och sådant hägnadsmaterial som användes på 1950-talet.

Restaurering inom skötselområde 1c

Genom restaureringsåtgärder ska sådan vegetation som hotar byggnader och hindrar allmänheten att uppleva en autentisk bebyggelsemiljö tas bort. Det äldre hägnadssystemet ska också återskapas genom restaureringsåtgärder. För mer information se restaureringsplanen, (bilaga 9).

2. Skogen

Skogen närmast Gallejaur har främst nyttjats för husbehov. Virkesuttaget har varit relativt litet. Det egna behovet av bränsle, byggnadsmaterial, stängsel- och slöjdvirke var ofta inte större än att byborna kunde hitta det de ville ha nära byn.



Skogen har även nyttjats som betesmark för byns nötkreatur, får och hästar. Ända fram till slutet av 1950-talet hade de flesta gårdarna djur på skogen som vaktades av en "getare". Skogsbetet medförde att skogen närmast byn delvis hade en annan karaktär än idag där lövvegetationen hade en mindre framträdande plats.

Skogen som ingår i reservatet domineras av gran. Skogen är svagt betespåverkad. Vid gärdesgården, som avgränsar inägora mot utmarken och skogen, är betespåverkan tydligast. Frånvaro av hävd har lett till att lövinslaget ökat. En målsättning för reservatet är att djur på nytt ska beta åtminstone avgränsade delar av skogen.

Kvalitetsmål

- Skogen uppvisar en tydlig betespåvekan där markvegetationen innehar ett tydligt inslag av örter.
- Skogens utseende är luckigt men ej glest.
- Skogen innehar en blandad ålders- och artstruktur.
- Delar av skogen nyttjas för bete.

Skötselmål

- Luckigheten i skogen upprätthålls genom bete och/eller på manuell väg genom röjning och gallring av lövsly och träd för uttag av ved, gärdesgårdsvirke och byggnadsvirke för underhåll av byggnader och dyl.
- Betestrycket är ej så högt att markskador uppstår.

Restaurering inom skötselområde 2

Den lövvegetation som uppkommit genom frånvaro av betesdjur ska tas bort. Se restaureringsplanen, (bilaga 9).

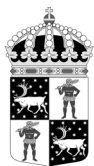
3. Bergmyran

I samband med att Gallejaursjön sänktes 1907-08, och det gavs tillfälle att dika ut Gallejaurmyran och Rörmyran, försvann behovet av de många utslåttermyrar som tidigare producerat större delen av byns behov av vinterfoder. Bergmyran, ca 5 km nordöst om byn var den sista utslåttermyr som hävdades, myren slogs ända in på 1950-talet.

Bergmyran är en s.k. fastmattemyr, dominerad av olika starrarter, med mycket låg produktivitet. Detta innebär att man lät hälften av myren årligen vila ("fönnas") medan andra hälften slogs.

Genom ett system av grävda diken och dämmen utnyttjades möjligheten att översila delar av myren under försommaren. På myren hade man dessutom uppfört ett antal fasta myrhässjor samt flera ängslador. Som ett resultat av den årliga hävden har Bergmyran höga naturvärden med bland annat olika orkidéer, slätterblomma etc.

Under 1998-2002 har restaureringsinsatser av lador och slättermark genomförts på Bergmyran.



Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2008-04-10

Diarienummer
435- 17183-2002

Kvalitetsmål

- Bergmyrans areal på 33,3 ha är välhävddad genom slåtter.
- Myren brukas enligt den lokala slåttermetoden med sk fönning.
- Myren uppvisar en slåttergynnad vegetation.
- Diken är välhävddade genom slåtter.
- Ängslador och hässjor är i gott skick

Skötsel mål

- Marken översilas på försommaren där traditionella diken gör det möjligt.
- För slåttern tillämpas växelvis skifte. Halva myren ”fönns” vartannat år och andra halvan slås med skärande redskap vid traditionell tidpunkt, dock tidigast tredje veckan i juli.
- Slåtter sker med ett klippande eller skärande redskap.
- Höet hässjas och forslas bort utan att marken skadas.
- Sly som växer upp röjs årligen undan.

Rekommendation

Det rekommenderade slåtterredskapet är lie eller motormanuell minislåtterbalk.

Friluftsliv och turism

Övergripande mål

- Genom informationsinsatser och andra anordningar görs miljön tillgänglig för friluftsliv och turism. Detta bidrar i sin tur till att öka kunskapen om de förhållanden som rådde i en norrländsk inlandsby under 1950-talet och början av 1960-talet samt om de norrländska nybyggenas utveckling i inlandet under 1800-talet och 1900-talet. Informations- och tillgänglighetssatsningarna sker med respekt för fastboendes och fritidshusägares integritet.

Kvalitetsmål

- Informationsskyltar som informerar om miljön är framtagna och i läsbart skick.
- Broschyrer och foldrar finns att tillgå hos länsstyrelsen, vissa turistbyråer, samt på platsen.
- Parkeringsmöjligheter för tillresande turister finns i området och är funktionsdugliga. (Förslag till eventuella framtida bilparkeringar, se bilaga 8).
- Miljön är tillgänglig även för turistbussar.
- Befintliga vägar och stigar till reservatets delområden är funktionsdugliga.
- Fastboende och fritidshusägare ser positivt på tillgänglighets- och informationsinsatserna.

Uppföljning och revidering

Uppföljning av skötselplan och skötselåtgärder ska ske årligen.

Kvalitetsmål ska följas upp vart femte år.

För att bedöma behovet av en eventuell revidering bör en översyn av skötselplanen göras inom 10 år.



Länssstyrelsen
Norrbotten

Bilaga 2

Datum
2008-04-10

Diarienummer
435- 17183-2002

10
(10)

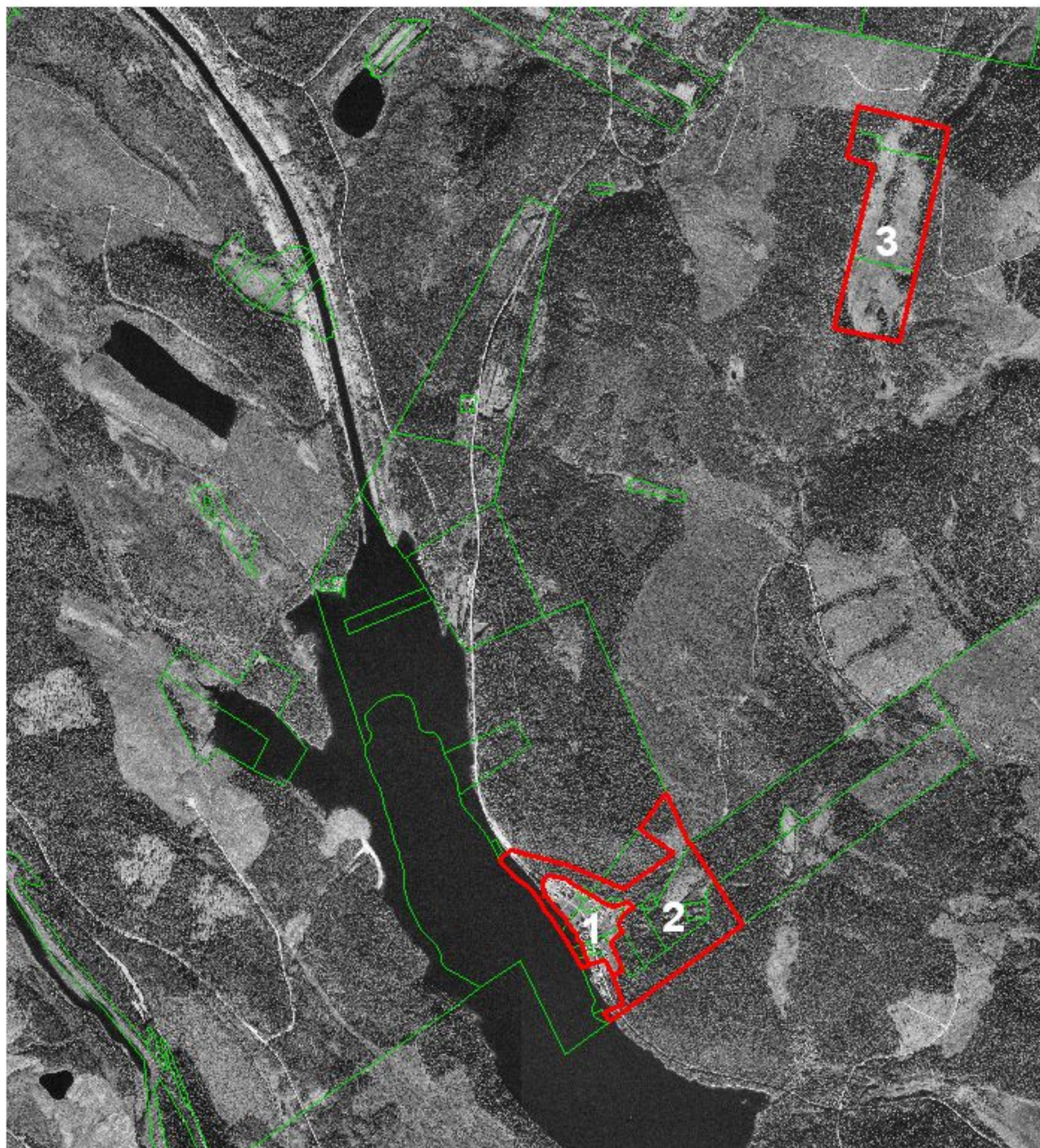
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem ansvarar
Åkerbruk genom rotation	årligen	1a	Ägaren/ Skötselansvarig
Slåtter av åkerrenar, vägrenar och diken	årligen	1a	Ägaren/ Skötselansvarig
Lövtäkt	årligen	1a	Ägaren/ Skötselansvarig
Slåtter eller bete av naturlig ängs- eller betesmark	årligen	1b	Ägaren/ Skötselansvarig
Hässjning av hö	årligen	1a, 1b, 3	Ägaren/ Skötselansvarig
Underhåll av hässjor	Vid behov	1a, 1b, 3	Ägaren/ Skötselansvarig
Trädgårds- och potatisodling	årligen	1c	Ägaren
Hävd av tomtmark	årligen	1c	Ägaren
Slyröjning	årligen	1b, 1c, 3	Ägaren/ Skötselansvarig
Underhåll av byggnader	Vid behov	1c, 3	Ägaren
Tillsyn av byggnader	årligen	1c, 3	Ägaren
Underhåll av hägnader	årligen	1a, 1b, 1c	Ägaren/ Skötselansvarig
Slåtter av grunder	årligen	1c	Ägaren/ Skötselansvarig
Skogsbete	årligen	2	Ägaren/ Skötselansvarig
Röjning av lövsly, ved-, virkesuttag,	Reglerade intervall	2	Ägaren (efter samråd med länsstyrelsen)
Översilning av ängs- mark	årligen	3	Ägaren/ Skötselansvarig
Myrslåtter	årligen	3	Ägaren/ Skötselansvarig
Efterbete i åkermark	årligen	1a	Ägaren/ Skötselansvarig
Underhåll av informationsskyltar, P-platser, befintliga vägar och stigar	Vid behov		Skötselansvarig/ Länsstyrelsen/Vägverket

Bilaga 3

Gallejaur by

Skötselområden

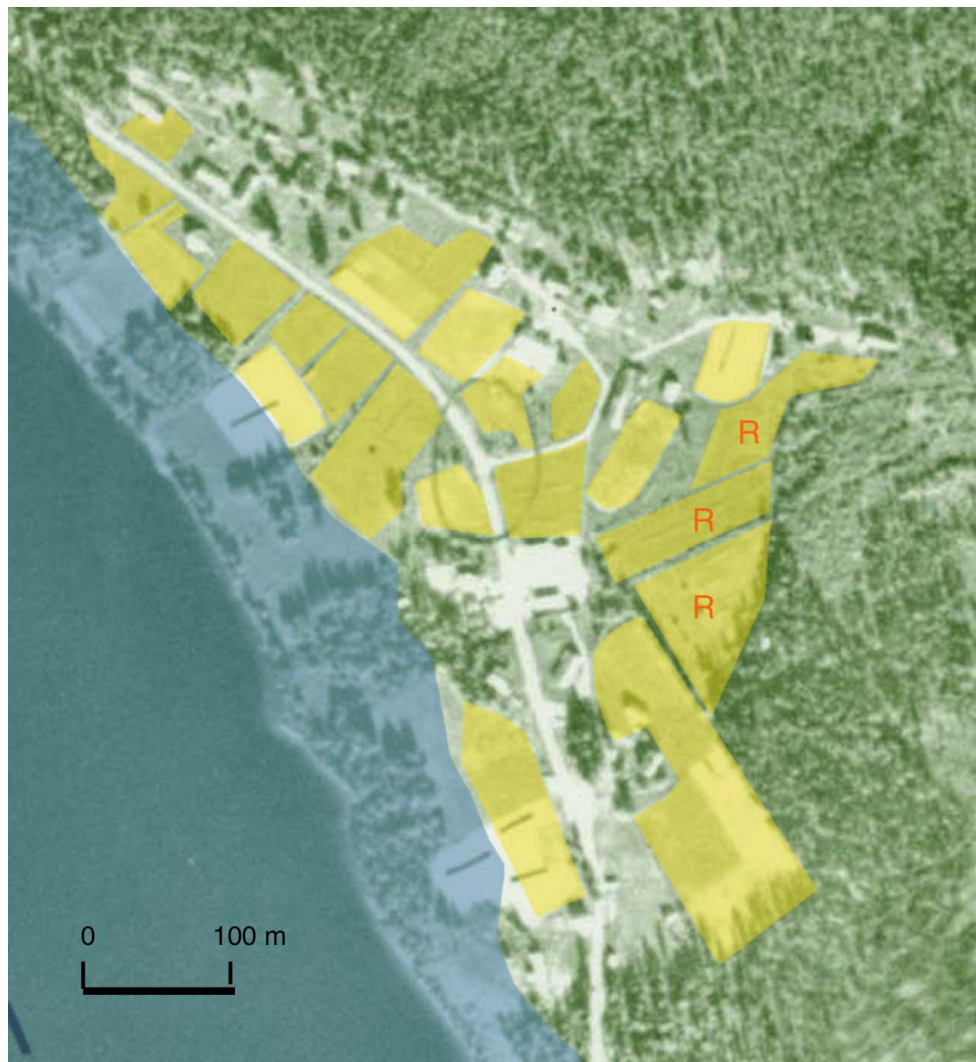


500 0 500 1000 1500 meter

Skötselområden

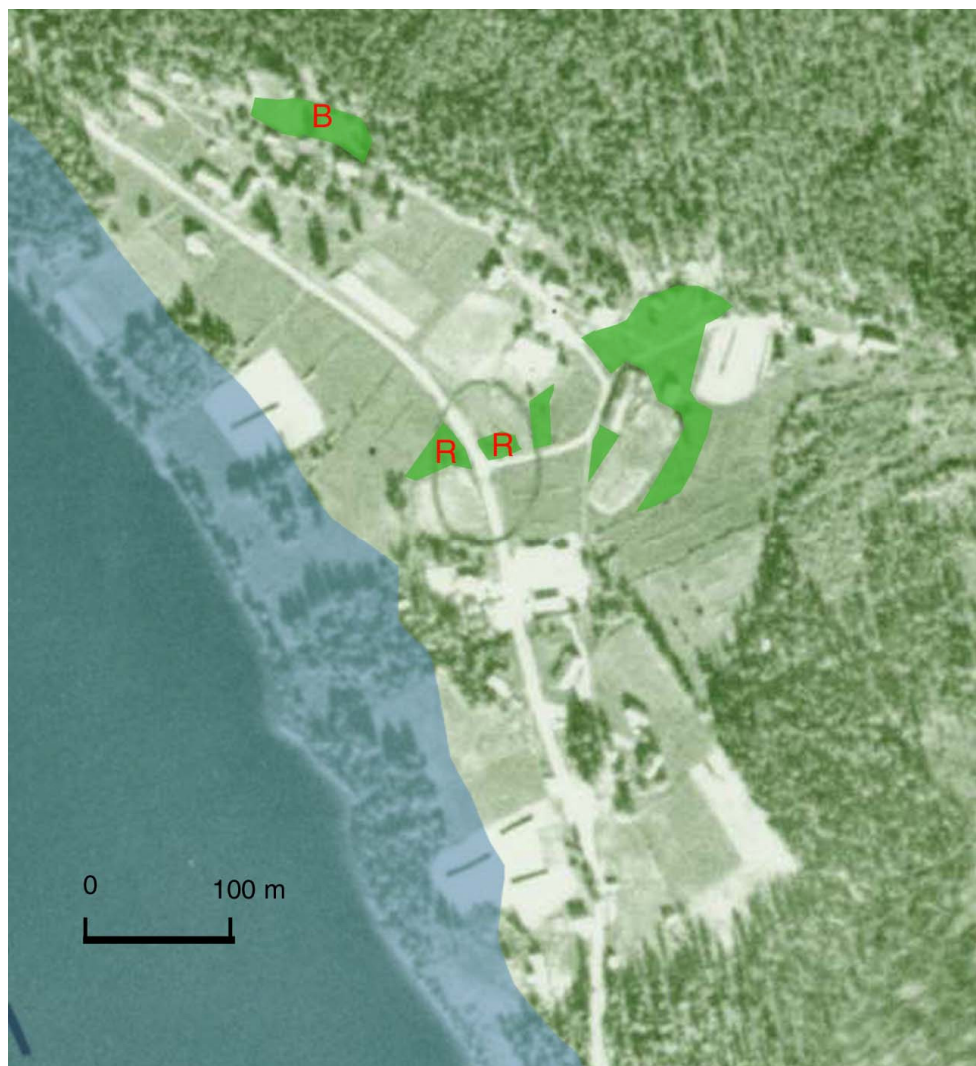
-  1. Inägorna
-  2. Skogen
-  3. Bergmyran
-  Fastighetsgränser

Skala 1:30000



Skötselområde 1a åkermark: Gul färg står för den mark som ska brukas som åkermark. R står för åkermark som ska restaureras.

Observera att kartan också visar de delar av odlingsmarken som idag ligger under vatten.



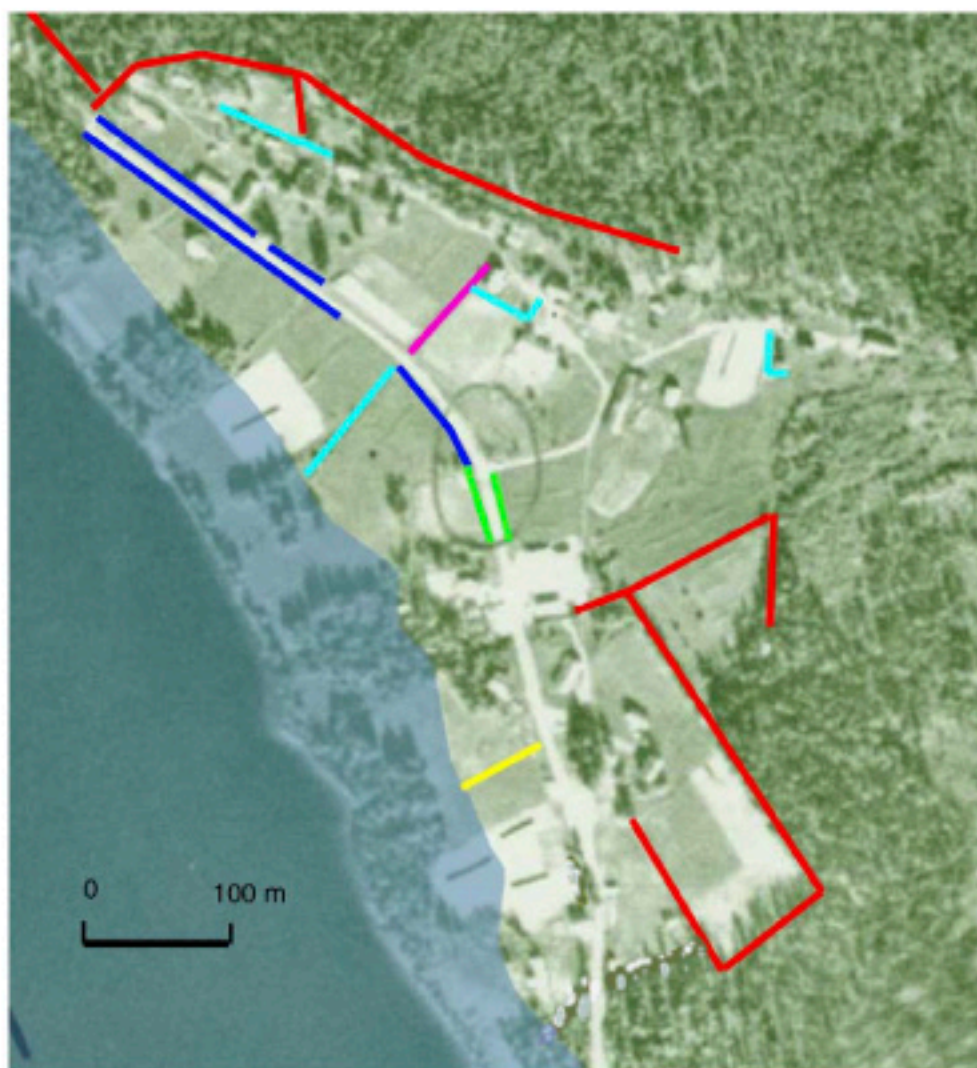
Skötselområde 1b naturliga ängs- och betesmarker: Klargrön färg står för områden som slås med skärande redskap eller betas (B). R står för områden som ska restaureras och sedan skötas som slåttermark.

Observera att kartan också visar de delar av odlingsmarken som idag ligger under vatten.



Bebyggelse- och tomtmark som ligger inom skötselområde 1c.

Observera att kartan också visar de delar av odlingsmarken som idag ligger under vatten.



Hägnader inom skötselområde 1c: Endast de hägnadssträckningar som identifierats på fotografier från 1950-talet eller i form av hägnadsrester i fält har ritats ut.

Röd = Hankärdesgård, Blå = Eltråd, Grön = Snedställda sågbakar fastspikade på stolpar, Rosa = Parallella slanor spikade på stolpar, Ljusblå = Ribbstaket, Gul = oidentifierad typ

Bilaga 8

Gallejaur by

Eventuell framtida
bilparkering



-  Kulturresevatstgräns
-  Bilparkering, tänkbar placering
-  Fastighetsgränser

100 0 100 200 meter



Skala 1:5000

Restaureringsplan för kulturresevatet Gallejaur

Restaureringar inom delområdet - de gamla inägorna

1a. Åkermarken

- Åkrar markerade med R på kartbilaga 4 ska restaureras så att dessa kan ingå i den ordinarie jordbruksdriften.
- Diken och renar ska röjas från buskar, träd och sly där sådana tidigare ej funnits.

1b. Naturliga ängs- och betesmarker

- Ytor markerade med R på kartbilaga 5 ska röjas från träd och buskar till en nivå som fotografier från 1950- och 1960-talen vittnar om.

1c. Byggnader, hägnader, tomter och områden intill bebyggelsen

- Frånvaro av hävd har lett till ett uppslag av träd, buskar och sly runt många byggnader. Detta ska röjas bort med utgångspunkt från fotografier från 1950- och 1960-talen.
- Hägnadssystemet ska rekonstrueras och restaureras, (se kartbilaga 7 för den gamla inägomarken). Materialet ska bestå av traditionellt trämaterial och sådant hägnadsmaterial som användes på 1950-talet.

Restaureringar inom delområdet – skogen

2. Skogen

- Lövvvegetation som har uppkommit genom frånvaro av betesdjur i skötselområde 2 ska tas bort i de delar som är belägna inom fastigheterna Gallejaur 2:3 och 2:4.

Byggnadsvårdsplan för kulturresevatet Galle- jaur by

Bilaga 10 till länsstyrelsen i Norrbottens läns beslut 2008-08-05, dnr: 435-17183-2002.

Byggnadsvårdsplanen bygger på underlag som har utarbetats av Arkitekten, Inger Olsson, Gällivare, huvudsakligen under 2003, på länsstyrelsens uppdrag. Byggnadernas skick och övriga förhållanden angående fastigheterna är redovisade så som var gällande då.

Till byggnadsvårdsplanen bifogas kartbilaga, numreringsnyckel, sammanställning av åtgärdsbehov samt lista över hittills restaurerade byggnader på fastigheterna 2:3 och 3:6.



LÄNSSTYRELSEN
I NORRBOTTENS LÄN

Bilaga 10

2004-08-11

435-17183-02

2
(71)

Innehållsförteckning

BAKGRUND OCH SYFTE	7
FASTIGHETSBETECKNINGAR OCH NUMRERING AV BYGGNADER	7
NUVARANDE SKYDD	7
BYN GALLEJAUR	8
KULTURHISTORISK BESKRIVNING	9
SKADEBILDEN I STORT	10
PRIORITERING AV BYGGNADER FÖR ÅTGÄRDER.....	10
URVALET I DENNA PLAN	11
SPECIELLA VÅRDKRAV	12
ÖVERGRIPANDE PRINCIPER FÖR BYGGNADERNAS SKÖTSEL	12
PRIORITERING AV ÅTGÄRDER I DENNA PLAN	13
ÅTGÄRDSMETODER.....	13
Grundläggning	14
Timmer	14
Övrigt trävirke.....	16
Fönster	16
Målning	16
Metalldelar	17
Tak.....	17
FASTIGHET 2:3 OCH 3:6.....	20
BESKRIVNING.....	21
Kulturhistorisk beskrivning	22
Prioritering.....	22
SKADOR OCH ÅTGÄRDER	22
1. Skvaltkvarn.....	23
2. Torvströlada	23
3. Smedja med kolhus	24
4. Lada.....	24
5. Vedbod.....	25
6. Dubbelbod	25
7. Lada.....	26
8. Ladugårdslänga.....	26
9. Mjölkkammare.....	27
10. Garage.....	28
11. Lada.....	28
12. Lada.....	29
13. Stall med vagnslider	29
14. Ladugård med portlider	30
15. Bagarstuga	30
16. Mangårdsbyggnad 2 plan – Karlssons.....	31
17. Lada.....	32
18. Sommarladugård.....	32
19. Lada.....	33
20. Sommarstall.....	33
21. Stolpbod.....	34
22. Dubbelbod	34
23. Dass.....	35
24. Jordkällare	35

25. Mangårdsbyggnad 2 plan – Anders-Larsa	36
26. Potatiskällare/pumphus för vatten?	36
27. Vedbod	37
28. Dubbelbod	37
29. Mangårdsbyggnad 1½ plan – Forslunds	38
30. Rundloge med storhässja	39
31. Sjöbod	39
32. Tvättskjul	40
33. Lada	40
34. Tröskloge/lada	41
FASTIGHET 2:4	42
BESKRIVNING	43
Kulturhistorisk beskrivning	43
Prioritering	43
SKADOR OCH ÅTGÄRDER	43
35. Mangårdsbyggnad i två plan – Löfgrens	44
36. Dubbelbod	44
37. Ladugård	45
38. Dubbelbod	45
39. Smedja	46
40. Lada/förråd	46
41. Kornbastu/torkbastu	47
FASTIGHET 3:2	48
BESKRIVNING	49
Kulturhistorisk beskrivning	49
Prioritering	49
SKADOR OCH ÅTGÄRDER	49
42. Sommarladugård	50
43. Jordkällare	50
44. Stuga med snickeri och verkstad	51
45. Stall	51
46. Stall	52
47. Lada	52
48. Stuga – Crister Lövgren	53
FASTIGHET 3:5	54
BESKRIVNING	55
Kulturhistorisk beskrivning	55
Prioritering	55
SKADOR OCH ÅTGÄRDER	55
49. Mangårdsbyggnad 1½ plan – Lennart Lövgren	55
50. Garage	56
51. Hölada tidigare hopbyggd med ladugård	56
52. Lada	57
53. Uthus	57
54. Lada som används som vedbod	58
FASTIGHET 1:13	59
BESKRIVNING	60
Kulturhistorisk beskrivning	60
Prioritering	60
SKADOR OCH ÅTGÄRDER	61
55. Smedja	61
56. Motorskjul	62
57. Uthuslänga med bagarstuga, dass och vedbod	62
58. Mangårdsbyggnad – Nils-Larsa	62

59. Garage.....	63
60. Ladugård.....	63
61. Tröskloge och kornbod med tillbyggd servering och scen.....	64
62. Fiskebod.....	65
63. Jordkällare	66
FASTIGHET 1:12.....	67
BESKRIVNING.....	68
<i>Kulturhistorisk beskrivning.....</i>	<i>68</i>
<i>Prioritering.....</i>	<i>68</i>
SKADOR OCH ÅTGÄRDER.....	68
64. Mangårdsbyggnad 1½ plan – Jonas Wikberg	68
65. Båthus/sjöbod.....	69
UPPFÖLJNING, KONTROLL OCH EKONOMISKA BIDRAG	69
REFERENSER.....	70
LITTERATUR OCH HÄNVISNINGAR MED METODBESKRIVNINGAR.....	71
BILAGOR.....	71



LÄNSSTYRELSEN
I NORRBOTTENS LÄN

Bilaga 10

2004-08-11

435-17183-02

6
(71)

Byggnadsvårdsplan för kulturreseptatet Galle- jaur by

BAKGRUND OCH SYFTE

Denna byggnadsvårdsplan bygger på underlag som har upprättas av Arkitekten, Inger Olsson på uppdrag av länsstyrelsen i Norrbottens län.

Vid beslut om bildande av kulturreseptatet Gallejaur by är den till skötselplanen hörande Byggnadsvårdsplanen styrande för den framtida skötseln och underhållet av bebyggelsen i kulturreseptatet Gallejaur by.

Byggnadsvårdsplanen ska användas som åtgärdsprogram vid åtgärder av de akuta skador som beskrivs i planen men även vid skador som uppstår i framtiden, samt vid löpande underhåll. Innan någon åtgärd påbörjas ska länsstyrelsen informeras om planerade åtgärder. I vissa fall, vid rivningar, tillbyggnader, ändringar av befintliga byggnader och uppförande av nya byggnader eller anläggningar krävs dessutom länsstyrelsens tillstånd (enligt beslutade reservatsföreskrifter) innan åtgärden genomförs.

FASTIGHETSBETECKNINGAR OCH NUMRERING AV BYGGNADER

Planen är uppdelad efter nuvarande fastigheter i byn. Under årens lopp har förändringar skett i fastighetsbildningarna vid delningar och sammanslagningar.

Numreringen av byggnaderna är ny i förhållande till tidigare gjorda inventeringar. Beskrivningen av byggnaderna följer i första hand den senaste byggnadsinventeringen, (Länsstyrelsen dnr: 223-10616-2002), utförd av Arkitekten, Inger Olsson och i andra hand Per Moritz, Norrbottens museum, byggnadsinventering från 1993. Kartbilder är från inventeringen 2002 men reviderade med avseende på numreringen. De bägge inventeringarnas numrering framgår av bilagd numreringsnyckel. Fastighetsbeteckningarna har ändrats något mellan de båda inventeringarna. På kartbilderna och i texten används de nya beteckningarna som är hämtade från Lantmäteriets fastighetskartor.

NUVARANDE SKYDD

Kommunens översiktsplan anger att det finns behov av ett skydd för miljö och byggnader och att det kan ske genom att upprätta områdesbestämmelser enligt PBL 5 kap 16§ för att trygga byggnadsbeståndets karaktär och fortbestånd samt förhindra olämplig, ändrad markanvändning. Detta arbete är idag inte igångsatt. Gallejaur är dessutom klassat som område av riksintresse för kulturmiljövården (K6) och är därmed skyddat enligt Miljöbalken 3 kap 6§, samt är ett klass I objekt i bevarandeprogrammet för odlingsland-

skapets natur- och kulturvärden och ett klass II objekt i inventeringen av naturliga födermarker.



Vy från vägskelet på fastigheten 3:2 mot Anders-Larsagården (längst bort), Forslunds (mitten) och Löfgrens (närmast).

BYN GALLEJAUR

Gallejaur ligger i Arvidsjaurs kommun på gränsen till Västerbottens län, på norra sidan av Gallejaur-dammen. Byn nås lättast norrifrån via Järvträsk från väg 365 mellan Glommerträsk och Lycksele eller från söder via skogsbilvägar från Dragnäs, också vid väg 365.

Gallejaur upptogs som nybygge 1801. Byn ligger i en södersluttning vilket gav goda betingelser för odling. I samband med vattenkraftutbyggnaden på 1960-talet dämades sjön och vattnet höjdes med 14 meter och strandlinjen kom nästan 100 meter närmare byn. Det har omgestaltat byn genom att många byggnader flyttades och det förändrade markerna mot sjön och därmed nyttjandet av dem.

Det första nybygget upptogs av Carl Svensson för att efter ett par år övertas av dennes bror, Pehr Svensson. Den första gårdsbildningen är den som idag heter 2:4 - Löfgrens. Pehr Svenssons son, Sven Persson, byggde vid delning Anders-Larsagården på 2:3, nr 25, medan det ursprungliga hemmanet övertogs av svärsonen, Johan Jonsson Löf.

Sven Persson och hans fru var barnlösa. Två dottersöner till Carl Svensson, Anders och Nils Vikberg, kom till Anders-Larsagården som drängar och fick senare överta gården. Anders Vikberg fortsatte att bruka Anders-Larsagården medan brodern Nils Vikberg och hans fru byggde Nils-Larsagården på nuvarande 1:13, nr 58.

Anders Vikbergs son Johan övertog senare Anders-Larsagården medan de gifta döttrarna Margareta Karlsson och Sofia Forslund byggde nya gårdar. Karlssons på 2:3, nr 16, och Forslunds som idag ligger på 3:6, nr 29. Forslunds är byggd på annat ställe än den står idag och flyttades i samband med dämningen av sjön.

Nils-Larsagården övertogs av Nils Vikbergs son Hjalmar medan de andra söner flyttade och byggde nytt. Sonen Johan byggde "Uppi Johans" på fastigheten 1:14, efter vägen mot Järvträsk utanför kulturreseptatet. Sonen Jonas tog med sig bagarstugan och flyttade den till 1:12, nr 64, samt byggde på den med en våning.

Sonen till Johan Jonsson Löf, Jonas Löfgren, övertog Löfgrens – 2:4. På Löfgrens bodde därefter Jonas dotter Eva Eriksson med familj samt sonen Johan Wilhelm Löfgren med familj. Senare övertog Wilhelms son Lennart den nuvarande fastigheten 3:2 och byggde nytt, Lennart Lövgrens 3:5 nr 49. Arvskiftet efter Jonas Löfgren innebar också att fastigheten 2:5, efter vägen mot Järvträsk, utanför kulturreseptatet, bildades och blev bebyggd. I det arvskiftet ingick även den gamla mangårdsbyggnaden på 2:4, men den blev inte flyttad förrän 1984 och då till Flottningsföreningens ihopsamlingsställe på fastigheten 2:5.

Till byn idag hör därmed nio gårdar tillkomna mellan åren 1801 och 1958, varav sju ligger i själva bykärnan. Två fastigheter ligger norr om bykärnan, utanför kulturreseptatet. Förutom mangårdsbyggnaderna finns ett stort antal uthus. Utöver dessa gårdsbildningar har det tillkommit byggnader från bl a vattenfallstiden, samt sådana som flyttats hit från t ex utängar och återanvänts. Sammanlagt finns i dag elva fritidshus med tillhörande uthus. I byn finns idag fyra fastboende personer.

Byn har i stora delar en stark prägel av sent 1800-tal. Detta gäller främst fastigheten 2:3 som har en relativt enhetlig miljö med omålade timmerbyggnader. Som helhet representerar byn värden som bäst motsvarar 1950-talet och början på 1960-talet. Då var alla gårdsbildningar etablerade och i bruk och det är också detta som är grundval för beslutet att bilda ett kulturreseptat.

KULTURHISTORISK BESKRIVNING

Gallejaur har i flera dokument och av flera instanser bedömts ha ett stort kulturhistoriskt värde. En kort kulturhistorisk beskrivning behövs ändå för att klargöra urvalet av byggnader i planen samt deras prioritering.

Byn är kulturhistoriskt intressant i första hand som helhet genom att den så tydligt berättar en historia med många årsringar synliga i utvecklingen från en äldre bondekultur via bl a vattenkraftsutbyggnadens påverkan på 1950- och 1960-talen och fram till dagens nyttjande av byn till fritidsboende. Historien fram till 1950- och 1960-talen är intressant då byn fram till dess utvecklades med nya gårdsbildningar. Det ger byn ett stort byggnadshistoriskt värde, ett samhällshistoriskt värde, ett kontinuitetsvärde samt en pedagogisk tydlighet. Den har även ett personhistoriskt värde genom att byn i dag är befolkad med ättlingar till de första nybyggarna.

En stor del av bebyggelsen finns kvar i relativt orört skick, med byggnaderna i traditionella gårdslägen. Gårdarna har få tillskott av byggnader som påfallande avviker (modernare byggnader bland den äldre bebyggelsen), vilket resulterar i stora miljöskapande värden. Det bidrar också till att ge byn ett traditionsvärde då största delen av bebyggelsen följer en äldre tradition och struktur, trots att många byggnader är flyttade vid byggandet av vattenkraftsdammen.

Trots att det är helheten som ger byn dess största värden har de enskilda byggnaderna, främst på fastigheten 2:3, Anders-Larsagården och Karlssons, samt på fastigheten 1:13, Nils-Larsagårdens gårdsbild, ett egenvärde i form av ett byggnadsteknikhistoriskt värde. Dessa byggnader har dessutom patina och autenticitet.

De enskilda nyare byggnaderna har inte ett så stort kulturhistoriskt värde var för sig, men är som delar i helheten viktiga även de. Den teknik de är byggda med känner vi fortfarande till och använder delvis fortfarande.

Det är bland fritidshusen som livet i byn fortgår idag, då endast ett fåtal personer är året-runtboende, men dessa är alla tillkomna senare än den tidsperiod reservatet är tänkt att representera. Fritidshusen bygger inte heller vidare på traditionen med gårdsbildningar med funktionsbyggnader.

SKADEBILDEN I STORT

De vanligaste skadorna är rötskadade syllvarv, ofta till följd av att grundsättning och därmed byggnader har sjunkit. På uthusen är det särskilt vanligt. En bidragande orsak är vegetationen som är prunkande och som tillåtit växa tätt in på husväggar. Även soltorkade väggar förekommer. Detta ger ingen direkt skadebild i dag men kan på sikt leda till skador. Vegetationen behandlas utförligare i skötselplanen (bilaga 2), men här tas vegetationen upp som skadeorsak och åtgärdas genom rensning. Hänsyn vid rensningen måste dock tas utifrån de direktiv som skötselplanen ger.

Mangårdsbyggnaderna är i relativt gott skick, vilket troligen beror på ett friare läge högt upp i backen samt att dessa nyttjats mer kontinuerligt än uthusen och därmed underhållits löpande i större utsträckning. De har genomgått relativt få ”moderniseringar” – bara de nödvändigaste såsom el, vatten och avlopp. Dessutom är taken täckta med plåt, vilket är en bra skyddsåtgärd. De vanligaste skadorna är fönster och andra snickeridelar med alltför uttorkat virke.

PRIORITERING AV BYGGNADER FÖR ÅTGÄRDER

Helhetsintrycket - som omfattas av den byggnadsstruktur som finns idag med gårdsbildningar och de enskilda byggnadernas utseende inom gården - har högsta prioritet och får inte förvanskas.

Inom hela byn prioriteras de bevarade gårdsbildningarna och speciellt de byggnader som visar på den höga graden av självförsörjning.

En grov prioritering i tre grupper ser ut som följer:

- I. Alla gårdsbildningar med bostadshus och de uthus som tillkommit för den enskilda gårdens bruk samt gemensamt ägda byggnader med speciella funktioner och vissa inflyttade uthus från utmarkerna.
- II. Byggnader av olika slag som flyttats, fått ändrad funktion eller byggts om, bl a Vattenfalls på plats kvarlämnade byggnader som återanvänds.
- III. Övriga uthus.

I planen finns under varje byggnad en kort motivering till dess prioritering. Denna kan ibland avvika från ovanstående grova prioritering. Fritidsbostäder finns inte med, med undantag för återanvända baracker av något slag på ursprunglig plats.

För att bevara helhetsintrycket kan inte nybebyggelse tillåtas var som helst, vilket också regleras i reservatsbeslutet.

Prioriteringen tar bara upp det yttre, men även det inre kan vara viktigt att bevara för att få en helhet. Vid säkerställande av kulturresevat går det inte att reglera användningen och utformningen i det inre av byggnaderna. Generellt för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse gäller dock att invändiga förändringar bör göras med största möjliga hänsyn till byggnadens nuvarande status. Ett bra exempel finns i Anders-Larsagården där man gjort nytt kök i kammaren innanför storstugan och bevarat storstugan intakt. Vid invändiga förändringar är det bra om byggnadens ägare tar kontakt med länsstyrelsen för samråd.

URVALET I DENNA PLAN

Urvalet av byggnader har skett genom de enskilda byggnadernas egenvärde, deras värde som en del av en gårdsbildning och deras användning.

Urvalet följer ovanstående prioritering i stort och omfattar alla byggnader inom gårdsbildningarna, fritidshus som är återanvända baracker samt inflyttade uthus främst från andra delar av byns ägor. Övriga fritidshus är inte med. Inte heller den gamla ladugårdslängan, nr 26 på fastigheten 1:12. Detta beror på att den är så kraftigt ombyggd till fritidshus att dess intryck av ladugård gått förlorad.

De byggnader som inte finns med i denna plan är alltså oprioriterade inom ramen för kulturresevatets syfte. Dessa byggnader omfattas dock av Plan- och bygglagens krav på hänsyn till den omgivande miljön, varför planens övergripande principer med fördel kan beaktas även vid dessa byggnaders skötsel.

SPECIELLA VÅRDKRAV

De funktionsbyggnader som idag inte används - t ex kornbastun, logar och smedjor - kräver speciella vårdinsatser. Dessa behöver oftast en restaurering först för att sedan underhållas löpande. Liknande insatser behöver övervägas för många av de byggnader som inte används idag.



Uthus på Anders-Larsagården. Till vänster ladorna nr 11 och 12. I mitten stallet nr 13 och längst till höger rundlogen nr 30.

ÖVERGRIPANDE PRINCIPER FÖR BYGGNADERNAS SKÖTSEL

Alla åtgärder ska ske enligt antikvariska principer och metoder vad gäller material, bearbetning och ytbehandling. I princip gäller att så mycket som möjligt av befintligt material bibehålls och återanvänds. Skadat material ersätts med likvärdigt det befintliga vad gäller sammanfogning, dimensioner, behandling och bearbetning. Även infästningsmaterial ska vara av samma typ och material som befintligt.

Likvärdig bearbetning innebär att verktygen man använder ska ge samma resultat vid bearbetning som de som användes vid tillfället då byggnaden uppfördes. T ex ska man inte bila med motorsåg, man kan möjligen grovkapa timmer med motorsåg för att sedan bila med yxa.

Likvärdiga infästningsmaterial innebär t ex att om smidd spik använts vid byggandet ska smidd spik användas även vid restaureringen.

I Gallejaur finns några byggnader uppförda av ovanligt kraftigt timmer vilket bör beaktas. Brukandet av den egna skogen har inte varit intensivt - man har enbart tagit virke till eget behov. Det bör vara möjligt även nu och i framtiden, att finna virke i olika dimensioner, lämpligt till dessa restaureringar.

För övrigt gäller PBL 3 kap §10 och §12 krav på hänsyn till den omgivande miljön vid yttre förändringar.

PBL 3 kap.

10§: "Ändringar av en byggnad ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara."

12§: "Byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas."

PRIORITERING AV ÅTGÄRDER I DENNA PLAN

I denna plan anges åtgärder för varje prioriterad byggnad i tre nivåer. I princip kan sägas att:

Prioritet 1 innebär att åtgärden är akut och bör utföras snarast.

Prioritet 2 innebär att åtgärden bör utföras inom de närmaste 5-10 åren.

Prioritet 3 innebär mer långsiktiga åtgärder som inte direkt grundar sig i en skada, utan som syftar till att underhållet av byggnaderna ska ske med material som är anpassat till husets karaktär.

Prioritet 3 gäller t ex rekommendationen att byta ut trapetskorrugerad plåt, vilket är ett sentida material som inte stämmer överens med målsättningen med kulturresevatet. Blir det aktuellt att avlägsna plåt från något tak måste ställning tas till vilket ersättningsmaterial som ska väljas. Finns gammal taktäckning kvar, ska den i första hand restaureras. I enlighet med målsättningen med resevatet är det inte önskvärt att i materialvalen gå alltför många steg bakåt. Finns synnerliga skäl kan äldre taktäckning rekonstrueras om man via rester kan påvisa att byggnaden haft en annan täckning från början.

Några av Gallejaurs takkonstruktioner är noggrant undersökta 1999. Se referenslista: Nordsvenskt träbyggande, De nordsvenska timmerhusens konstruktion.

ÅTGÄRDSMETODER

Det finns ett stort utbud av litteratur med olika metodhänvisningar för skötsel och underhåll av äldre byggnader. Restaurering i Gallejaur ska, som tidigare sagts, ske med antikvariska metoder. I referenslistan finns ett antal böcker angivna som rekommenderas.

Anvisningarna nedan anger riktlinjer och vad som är viktigt att tänka på vid antikvariska restaureringar och vid skötsel och underhåll med antikvariskt synsätt. En del åtgärder kan man utföra själv som fastighetsägare medan man vid andra, t ex timringar, behöver både specialverktyg och specialkunskaper.

Grundläggning

Hörnstenar och hörnstenar med kallmur

På timmerbyggnader utgör hörnstenarna den bärande grunden. Stenarna, som ofta är flata, är placerade under varje knut och är delvis nedgrävda i marken. När byggnaden sjunker eller marknivån höjs p g a förmultnande växter hamnar alltså stenen djupare ner och syllvirket hamnar direkt på, eller helt nära, marken vilket medför röta på syllen. Ibland finns mellan grundstenarna, en kallmur av staplad sten utan bruk. Den har ingen bärande funktion utan enbart en tätande och estetisk.

Nedsjunkna hörnstenar åtgärdas genom att man lägger nya stenar på de befintliga, som alltså inte behöver röras. För att få den höjda byggnaden stabil måste den eller de nya stenarna ligga stadigt. Lämpligt är att använda så flata stenar som möjligt. Man kan även återanvända de befintliga stenarna genom att ta bort dem och i deras ställe lägga mindre stenar och stenskärvor för att sedan lägga tillbaka den ursprungliga stenen ovanpå.

För att komma åt att åtgärda hörnstenarna lyfts byggnaden, lämpligen med domkraft, och bjälkar skjuts in under syllen tvärs byggnaden eller, vid större byggnader, snett vid hörn så att två väggar bärs upp.

Skall timmer bytas ut eller lagas är det lämpligt att utföra dessa åtgärder samtidigt.

Eventuella kallmurar restaureras även de vid samma tillfälle. Befintliga kallmurar kanske enbart behöver staplas på nytt av befintliga stenar och eventuellt kompletteras med kilstenar. Stenarna i en kallmur ska i så stor utsträckning som möjligt läggas i förband med förskjutna fogar för att bli stabil. Studera den befintliga muren innan igångsättandet.

Grunder av huggen sten

I Gallejaur förekommer murade, både kallmurade och murade med bruk, grunder av huggen sten främst på mangårdsbyggnaderna. För tillfället finns inga skador att åtgärda på något ställe.

Timmer

Timringsteknikerna och timret varierar något i Gallejaurs byggnader. Allt från klent, runt timmer med rester av bark till mycket kraftiga slätbilade stockar förekommer. Vid restaurering av timmerstommar ska noga ges akt på det befintliga timrets bearbetning, kvalitet och dimension. Nytt timmer ska ha samma bearbetning, kvalitet och dimension som det befintliga annars blir den estetiska avvikelsen stor och det kan också bli svårt

att få väggen tät. Dessutom måste konstruktiva delar beaktas, som antal dymlingar och placering av dem, knutens utformning, eventuella gåt samt tätningen mellan stockarna. Drev av mineralull är helt förkastligt i antikvariska sammanhang och dessutom medför det nya skador då det håller kvar fukt. Mossa, lindrev eller annat drev som finns i befintlig vägg ska användas.

Oftast är det syllvarvet som har de största rötskadorna, men skador kan förekomma överallt på en fasad och i golv, beroende på omständigheter som läge och användning.

Virkesval

Valet av virke är viktigt. Man bör ställa samma kvalitetskrav på det nya virket som det befintliga har. Även bearbetning i skogen och torkning m m ska följa vedertagna principer. Om möjligt kan man använda gammalt friskt timmer - från lager eller från tidigare rivna byggnader - utom i syll där man bör ha nytt virke.

Ilagningar

Man behöver inte byta hela stocken om skadan är lokal. Det finns tre principer för byte av rötat timmer. Byte av hel stock, halvsulning eller partiell ilagning.

Byte av hel stock:

Som sagts ovan är det mycket viktigt att nytt timmer har samma kvalitet och dimension som det befintliga. Den nya stocken ska även bearbetas och knuten utföras som den befintliga för att passa ihop och smälta in i väggen.

Vid inpassning måste man kunna bända isär konstruktionen, vilket förutsätter att timret är oklätt.

Om timmerstommen inte går att bända isär måste den nya stocken delas upp i två längsgående halvor och delarna sättas på plats var för sig, från var sin sida för att sedan dymlas ihop, helst inifrån. Vid delning av stockar bör man tänka på vilket håll snitten lutar för att motverka vattensamlingar.

Halvsulning:

Halvsulning genomförs då rötangreppet är ytligt men ändå relativt utbrett i längd. Halva eller delar av stocken förnyas genom att det skadade virket huggs bort längs stocken och ersätts av nytt eller gammalt virke som fästs med dymlingar. De båda ytorna ska vara släta och anpassas till varandra. I princip är då stockens insida gammal medan utsidan är ny (oftast är det ju utsidan som har rötangrepp).

Viktigt att tänka på är att det nya virket har samma struktur och egenskaper som det befintliga. Därför kan det vara en fördel att använda gammalt torrt timmer. Tänk dock på att insidan på en gammal stock inte får bli utsida.

Partiell ilagning:

Vid små skador byter man endast den skadade delen. Horisontella fogar görs alltid med lutning utåt-nedåt, så att eventuellt vatten som tränger in kommer ut på ett naturligt sätt. Även här ska ytorna vara släta och väl anpassade till varandra. Det gamla och nya virket fogas ihop med dymlingar.

Även vid partiell ilagning är det viktigt att tänka på virkets egenskaper och gammalt friskt virke, enligt definitionen ovan, kan med fördel användas.

Övrigt trävirke

Även vid lagning av annat trävirke än timmer i stomme är principerna för timmer användbara. Alla trädetaljer kan lagas enligt principerna helt nytt eller ilagning. Även här gäller att det nya virket ska ha samma struktur och egenskaper som befintligt och att bearbetning, kvalitet och dimensioner är desamma.

Observera att stora delar av tak och golvvirke i uthusen är rundvirke och ofta spräckt. Utbyte av spräckt virke ska ske med spräckt virke.

Fönster

Även om fönstren inte verkar ha några direkt synliga skador då de sitter på plats, kan man då man tar ut bågen upptäcka skador som inte syns när den sitter i. Även för fönster gäller att samma materialkvaliteter, bearbetning, behandling och hopfästningsmaterial ska användas som finns i fönstret idag. Vid ytbehandling bör i första hand linoljefärg och linoljekitt användas. Linoljefärgen ska vara baserad på linolja och utan inblandning av alkydolja.

Sitter bågen ihop och fönstret enbart är målat med oljefärg räcker det med att kittet kompletteras med linoljekitt, lös färg skrapas bort och målning sker med linoljefärg, enligt anvisningar från färgfabrikanten. Är fönstret däremot målat med akrylatfärg (plastfärg) måste all gammal färg avlägsnas innan ommålning kan ske med linoljefärg.

Den bästa metoden för fönster där trävirket skadats är att ta isär hela bågen och göra en grundlig genomgång. En tydlig metodanvisning finns i t ex ”Reservdelar till gamla hus” från Centrum för byggnadsvård i Gysinge och i Riksantikvarieämbetets Rapport om fönster, RAÄ 1988:1. Skadat virke i karmar och bågar lagas med virke med samma struktur och egenskaper som befintligt virke.

Befintliga fönsterrutor ska sparas. Trasiga rutor ersätts med fördel av gammalt, alternativt nyttillverkat, ojämnt glas. Att bevara blåst glas jämfört med att ersätta med maskindraget ger en stor skillnad i ljusinsläpp och i upplevelse av utseende och hantverk hos hela fönstret.

Målning

Vid målning ska i första hand traditionella färgtyper användas. D v s slamfärg (Falu rödfärg) och linoljefärg baserad på linolja utan inblandning av alkydolja. Dalbränd trä-tjära ska nyttjas till tjärade ytor.

Metalldelar

Metalldelar såsom lås och gångjärn, men även en del spik, går att återanvända om de inte är alltför rostskadade. Demontera beslaget och borsta bort rosten samt behandla med en blandning 50/50 av kokt linolja och terpentin. Låt därefter beslagen torka och sätt dom åter på plats. Trasiga metalldelar ersätts av nytillverkade kopior som finns i ett relativt stort utbud.

Tak

Spåntak

Takspånen i Gallejaur har troligen hyvlats i byn, med handhyvel eller med den egna vattendrivna hyveln. Detta gör att man kan anta ett de olika byggnadernas spån är relativt likartade.

Det finns olika uppfattningar om vilket håll man ska lägga spånen åt. Det bästa är att utröna hur dom lagts på det aktuella taket och lägga åt samma håll.

Det är viktigt att spåntak hålls fria från skräp, t ex barr och löv, då detta kan hålla kvar fukt som leder till lavbildning och mossväxt, vilket i sin tur leder till röta.

Spåntak behöver inte alltid läggas om helt och hållet fast det är skadat. I denna plan har vi dock angivit omläggning som åtgärd, vilket beror på att vi vid inventeringen inte hade möjlighet att undersöka taken i detalj. Om man vid påbörjat arbete upptäcker att taket bara är fläckvis rötskadat kan man välja att endast byta de trasiga spånen.

Dokumentation:

Inför omläggning av spåntak är det viktigt att man undersöker och dokumenterar det befintliga taket inklusive underlaget, typ av infästning, typ av spån, antal lager samt vilken läggningsslag som har nyttjats. Även förekomsten av vattbräddor,nockbräddor och vindskivor dokumenteras för att kunna utföras på samma sätt efter omläggningen.

Läggning:

Nytt spån hyvlas så likt det befintliga som möjligt och sätts på plats i samma antal lager, med samma fästmetod och samma läggningsslag som det befintliga hade. Spånet spikas från takfot motnock.

Med läggningsslag innebär här hur spånet är lagt i sidled och hur långt det är mellan varje lager/varje nederkant. I sidled kan det vara lagt antingen kant i kant eller med överlapp. Den överlappande läggningen kan också vara lagd med alla lager från samma håll eller omväxlande från höger och vänster med mönsterverkan. Avstånden mellan lagren beror på längden på spånet.



Spåntak lagt i omlott omväxlande från höger och vänster, vilket ger en mönstereffekt. Byggnad nr 54.

Brädtak

Brädtak ska, i likhet med spåntak, hållas rena från skräp p g a risken för rötskador.

Ett brädtak är uppbyggt ungefär som en lockpanel men brädorna i sig kan ha olika form och fäste.

Dokumentation:

Vid restaurering av brädtak ska man ge akt på och dokumentera brädornas form, dimension, kvalitet, eventuella vattränder samt infästning, underlag och övriga detaljer.

Läggning:

Demontering ska ske varsamt så att virket kan tas tillvara. Som för övrigt trä gäller att så lite som möjligt ska bytas ut och att virke kan lagas partiellt. Detta gäller dock inte själva brädtäckningen som blir otät om den skarvas. Istället kan man flytta om de hela brädorna och komplettera med nya.

Takbrädor ska ligga så att underliggaren har kärnsidan nedåt och överliggaren kärnsidan uppåt. Detta för att brädans kupning vid torkning hjälper till att täta taket.

Näver- och vedtak

Näver- och vedtak har en principiell uppbyggnad med undertak, näver och takved. Även dessa tak är känsliga för skräp då det kan uppstå röta i veden.

I ett näver- och vedtak är det nävret som har den tätande rollen och veden är till för att hålla nävret på plats och skydda det mot uttorkning. Nävret ligger oftast med insidan uppåt, alltså med den vita utsidan nedåt, och kan ligga i många lager. Nävrets fibrer ska ligga i takfallets riktning och sjoken ska ligga omlott. Det går mycket näver till ett nävertak men ofta kan det gamla taket återanvändas i stor utsträckning.

Veden brukar vara halvklover eller klena rundvirken som sitter mer eller mindre löst på nävret. Veden fästs vidnocken (metoderna varierar) och vid takfoten brukar finnas en så kallad ”stoppräda”, en särskilt skålad takfotsstock eller bräda av något slag, som håller veden på plats. Denna kan fästas på olika sätt.

Vid restaurering av ett näver- och vedtak ska man innan och vid demontering av det befintliga taket dokumentera hur veden hålls på plats, vedens typ och olika infästningar, antal lager näver och dess läggningsriktning samt undertak. I vissa nävertak kan det finnas mossor eller annan värmeisolering.

Även ett nävertak läggs från takfot tillnock och i sektioner då nävret inte får spikas.

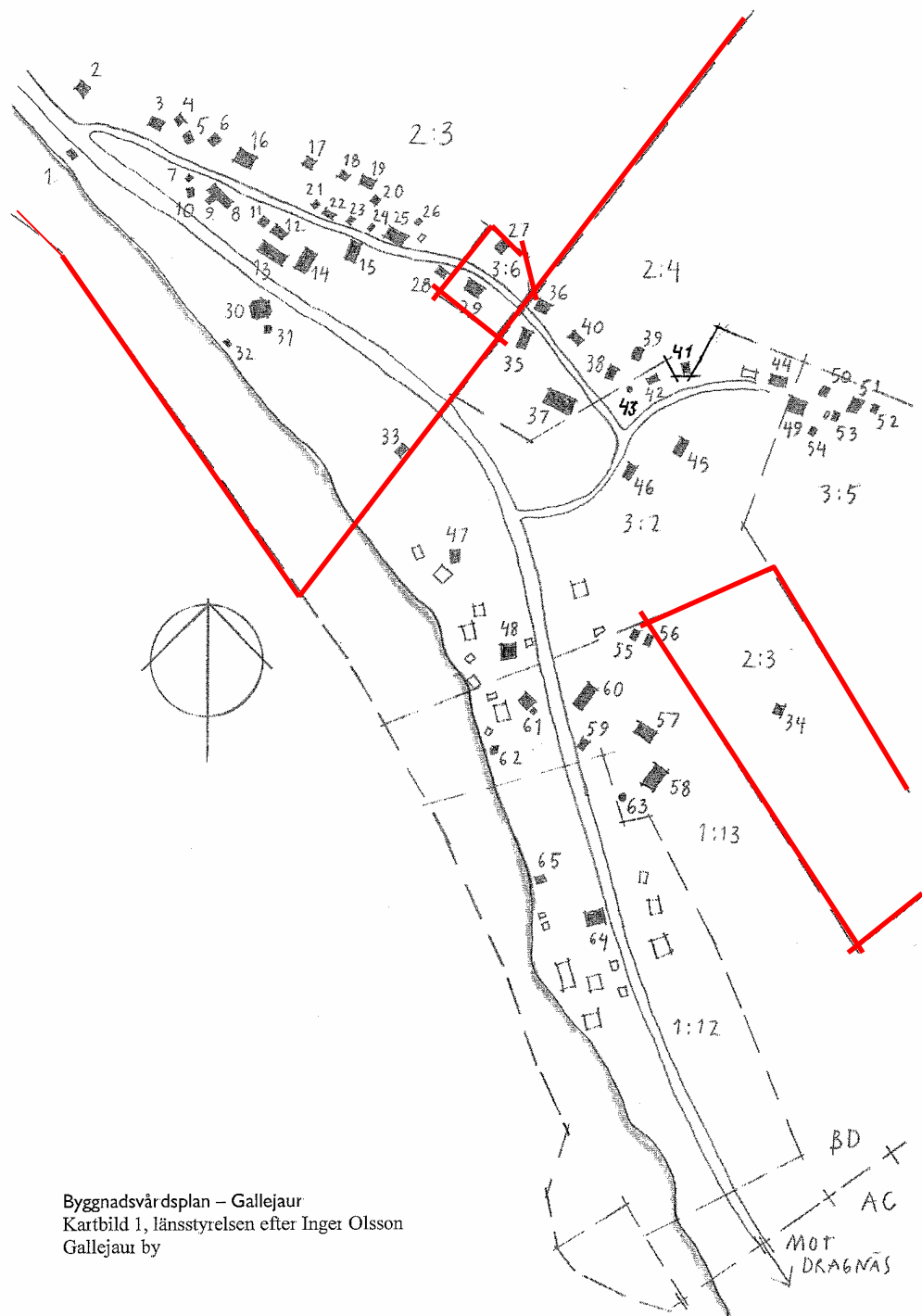


FASTIGHET 2:3 OCH 3:6

Ägare 2:3: Ebba Karlsson.

Ägare 3:6: Greta och Lisa Karlssons dödsbo och Ebba Karlsson med var sin 1/3del.

Kartbild 1.



Byggnadsvårdsplan – Gallejaur
Kartbild 1, länsstyrelsen efter Inger Olsson
Gallejaur by

BESKRIVNING

Den huvudsakliga delen av fastigheten 2:3 ligger längst norrut i själva bykärnan. 3:6 är en senare, mindre avstyckning ur denna. Det är på 2:3 den största delen av den äldsta bebyggelsen finns. Ändringar av befintliga byggnader har givetvis skett under tidens gång, men intrycket vi får i dag av de timrade byggnaderna, är att de flesta hus är byggda på 1800-talet. Men hit har också flyttats ett antal byggnader från andra ställen i samband med dämningen av sjön, då kraftstationen byggdes 1960-1964.

Här finns byns näst äldsta mangårdsbyggnad, Anders-Larsagården, nr 25. Övriga mangårdsbyggnader har tillkommit genom släktens fortgång. Karlssons, nr 16 (2:3), och Forslunds, nr 29 (3:6). Forslunds är den sist tillkomna mangårdsbyggnaden som flyttats hit p g a kraftverksutbyggnaden, då man blev tvungen att flytta en gård från dämnd mark. Idag är endast en mangårdsbyggnad bebodd hela året. Inga fritidshus finns på fastigheterna.

Utvecklingen av fastigheten har alltså skett från en gårdsbildning till tre. Forslunds (3:6) är ingen komplett gårdsbild med ladugård och uthus utan består enbart av ett bostadshus och en vedbod (nr 29 och 27). Anders-Larsagården och Karlssons är däremot kompletta gårdsbildningar med flerhussystem. Byggnaderna står relativt koncentrerade vid varandra, vilket förstärks med de hitflyttade byggnaderna trots att de oftast placerats perifert i förhållande till befintliga byggnader.



Anders-Larsagården från den gamla byvägen. Byggnaderna från vänster till höger är: nr 21, nr 22, nr 25 och nr 15.

På denna fastighet finns den stora rundlogen med storhässja samt byns skvaltkvarn som är flyttad hit vid dämningen.

Kulturhistorisk beskrivning

De enskilda byggnaderna har olika egenvärde. Ingen är unik, men de flesta har ett stort dokumentvärde beträffande byggnadsteknik och samhällshistorik. De flesta har byggnadsåret inristat inocken och Karlssons mangårdsbyggnad, som tillkom 1925, är byggd på samma sätt som Anders-Larsa (1864). Det är anmärkningsvärt att byggnadsskicket bevarats i så hög utsträckning. Man blir medveten om tidsspannet från äldsta till yngsta timring först när man ser de inristade årtalen. Byggnaderna är i mycket hög grad oförändrade och därmed kan man tydligt utläsa byggnadstekniken och hantverket som ger fastigheten ett traditionsvärde, patina och autenticitet. Samhällshistoriskt värde har fastigheten genom sitt flerhussystem och att flera generationer verkat tillsammans i samma byggnader och inom samma gårdsbildning. Genom alla hitflyttade uthusbyggnader från marker som dämts, eller på annat sätt gjorts otillgängliga, berättar fastigheten även en del av historien om hur vattenkraftsutbyggnaden påverkat byn.

Gården är, trots succesiva förändringar i takt med ändrade arbetsvillkor, en enhetlig miljö som ger intryck av 1800-tal. Byggnaderna har i stor utsträckning behållit sin ursprungliga karaktär vilket ger fastigheten ett stort kontinuitetsvärde tillsammans med ett avsevärt miljöskapande värde.

Prioritering

På 2:3 finns många av byns högt prioriterade byggnader. Enligt den generella grova prioriteringen ska alla byggnader som tillhör någon av gårdsbildningarna prioriteras tillsammans med de hitflyttade funktionsbyggnaderna.

Enskilda byggnader av extra stort värde

Anders-Larsagårdens gårdsbildning innehåller flera byggnader av stort enskilt värde. Mangårdsbyggnaderna nr 16 och 25 står i princip orörda sedan man lämnade dom. Detta ger ett stort dokumentvärde och samhällshistoriskt värde. Uthusen på Anders-Larsagården har stora byggnadsteknikhistoriska värden.

SKADOR OCH ÅTGÄRDER

Hotet mot de äldsta byggnaderna är att de står tomma och saknar naturligt nyttjande vilket kan medföra bristande underhåll.

De mest frekventa skadorna på byggnaderna på dessa fastigheter är nedsjunkna syllvarv. Särskilt märkbart är det på de väggsidor som vetter uppåt i backen, dvs har en lägre grundsättning, kanske med tät vegetation som gör att fukt inte kan torka ut. Även skador på tak p g a ansamlingar av barr som ger fuktproblem förekommer. Fönstervirke är uttorkat och kittet har börjat lossa med risk för inträngande fukt som på sikt ger rötskador.

De åtgärder som vidtas ska utföras enligt antikvariska principer och följa de övergripande metodbeskrivningar som finns ovan i detta dokument. Även det löpande under-

hållet ska följa antikvariska principer. Det löpande underhållet är viktigt för byggnadernas fortlevnad och gör att skadorna aldrig hinner bli så omfattande innan man upptäcker och åtgärdar dem.

Prioritet 1 innebär att åtgärden är akut och bör utföras snarast.

Prioritet 2 innebär att åtgärden bör utföras inom de närmaste 5-10 åren.

Prioritet 3 innebär mer långsiktiga åtgärder som inte direkt grundar sig i en skada, utan som syftar till att underhållet av byggnaderna ska ske med material som är anpassat till husets karaktär.

1. Skvaltkvarn

Byggd: 1879, hitflyttad.

Grund: Hörnsten.

Stomme: Timmer.

Fasad: Timret obehandlat.

Tak: Sinuskorrugerad eternit.

Byggnadsprioritet I. Hög prioritet trots att detta är en byggnad som flyttats till sin nuvarande plats. Men det är en funktionsbyggnad som det bara finns en av och som inte används och därmed löper risk att försvinna.

Skador

Inga akuta skador, men det är mycket skräp på taket samt mycket vegetation mot fasaden.

Åtgärder

Prioritet 2: Rensa och kontrollera taket samt vid behov åtgärda det, rensa bort skadlig vegetation närmast fasad och grund.

Framtiden

Lyfta byggnaden på ny sten och byta rötat virke och därefter upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår. Om takbyte blir aktuellt ska eterniten ersättas av plåttak.

2. Torvströlada

Byggd: u. å. Hitflyttad.

Grund: Hörnsten.

Stomme: Timmer.

Fasad: Timret obehandlat.

Tak: Brädtak.

Byggnadsprioritet II. Denna byggnad är flyttad till nuvarande plats och är en funktionsbyggnad.

Skador

Skräp på taket, röta i syll och golv samt lite röta i fasadvirke.

Åtgärder

Prioritet 1: Rensa taket.

Prioritet 2: Lyfta byggnaden och byta rötat virke.

Framtiden

Rensa taket varje år samt upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar, som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

3. Smedja med kolhus

Byggd: u. å.

Grund: Hörnsten.

Stomme: Timmer, delvis bilat.

Fasad: Timret obehandlat.

Tak: Trapetskorrugerad plåt.

Övrigt: Smedjan är intakt med ässja, bälg, städ och t o m verktyg.

Byggnadsprioritet I. Denna byggnad tillhör fastigheten och har fyllt en viktig funktion och står på ursprunglig plats.

Skador

Nedsjunkna och rötad syll och röta i utstickande knutar.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden och byta rötat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: Ta bort trapetskorrugerad plåt och ersätta med spån som det varit tidigare, enligt undersökningen av Timmerdraget.

4. Lada

Byggd: 1899, hitflyttad.

Grund: Hörnsten.

Stomme: Rundtimmer.

Fasad: Obehandlat timmer.

Tak: Brädtak.

Byggnadsprioritet III. Visserligen är ladan gammal, men den är hitflyttad och står på en plats i skogskanten långt från ett naturligt läge för en lada.

Skador

Skräp på tak, lavar, mossor samt röta i utstickande golvvirke och timmer.

Åtgärder

Prioritet 1: Rensa taket.

Prioritet 2: Byta rötat virke och se till att byggnaden kommer upp från marken.

Framtiden

Rensa taket varje år samt upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

5. Vedbod

Byggd: Inskription K.K 1946 19/6 (EG). Kallad "Aviga ladan". Flyttad från odling söder om bäcken.
Grund: Natursten.
Stomme: Rundtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Dörr: Dubbel trädörr i hörn med ett trägångjärn kvar.
Tak: Trapetskorrugerad plåt på spån, sadeltak.
Övrigt: Litet broplan framför.
Byggnadsprioritet III. Denna byggnad är hitflyttad och har därmed inte högsta prioritet.

Skador

Utstickande golvvirke rötat i ändarna, röta i broplan samt i syllvarv direkt på marken.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden och byta rötskadat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: På sikt bör den trapetskorrugerade takplåten bytas, för att ge ett bättre intryck i helheten.

6. Dubbelbod

Byggd: Inskription K.KS 1931 20/5 (EG).
Grund: Upplagd på natursten, delvis bearbetad.
Stomme: Bilat liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Dörrar: Bräddörrar.

Tak: Galvaniserad pannplåt på spån, sadeltak.
Övrigt: Stegplan framför dörrar. På entrésidan är taket utstickande över broplanet. Detta tak har troligen tillkommit i samband med plåttaket.

Byggnadsprioritet I. Denna byggnad har hög prioritet som byggnad då den står på ursprunglig plats och tillhör Karlssons gårdsbild.

Skador

Rötskador i syll och på broplanet, rötskador i spåntak där plåten inte täcker helt.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden och byta rötskadat virke samt provisoriskt täcka spånet på taket där plåten är borta. Förslagsvis med pannplåt eller plan galvaniserad plåt.

Prioritet 2: Åtgärda taket för att säkra byggnadens skick.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

7. Lada

Byggd: u. å. Flyttad från Gallejaurmyren.
Grund: Hörnsten.
Stomme: Rundtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Brädtak med täckja (täckja=täck- och stoppbräda vid takfot).
Byggnadsprioritet III. Ladan är hitflyttad och står uppställd på en plats bland träden, utan funktion som ängslada.

Skador

Skräp på taket, rötskadat timmer i syll och även lite grand i vägg.

Åtgärder

Prioritet 1: Rensa taket från skräp.

Prioritet 2: Lyfta ladan och byta rötskadat virke.

Framtiden

Rensa taket varje år och upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

8. Ladugårdslänga

Byggd: 1920, tillbyggd med vedhus 1930-35 (EG).

Grund: Natursten och timmerplintar på natursten.
Stomme: Bilat liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Dörrar: Bräddörrar.
Fönster: Enlufts-fönster, liggande med spröjsar. Två eller tre rutor.
Dubbla bågar. Korsade släta foder.
Tak: Trapetskorrugerad plåt på spån, sadeltak
Övrigt: På den sydöstra gaveln finns ett dass med fasad av stående bräddor och trapetskorrugerad plåt på spåntak. Bräddörr. Runt ladugården växer mycket vegetation tätt vid huset.

Byggnadsprioritet I. Ladugården har hög prioritet då den tillhör Karlssons gård och står på ursprunglig plats.

Skador

Röta i syllen, nedsjunken i långsida mot vägen, synlig del av takstolar är trasiga, taket har satt sig, skador på bakre vägg vid mjölkkammarens takanslutning, fönsterfoder är trasigt på fönstret i gaveln mot byn.

Åtgärder

Prioritet 1: Räta och lyfta byggnaden samt byta rötskadat virke i fasader. Åtgärda trasiga delar av fasaden samt laga eventuella läckor i takplåten.

Prioritet 2: Laga taket samt kitta och måla fönster.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: Ta bort den trapetskorrugerade plåten och restaurera spåntaket. Laga skadade takfötter.

9. Mjölkkammare

Byggd: 1975.
Grund: Sten.
Stomme: Sågat tunt timmer.
Fasad: Timret behandlat med lasyr.
Dörr: Bräddörr.
Tak: Galvaniserad pannplåt, sadeltak.
Övrigt: Drevad med mineralull.

Byggnadsprioritet II. Denna byggnad är tillkommen efter den tid som reservatet vill spegla, men det är en funktionsbyggnad som har en viktig funktion i byns utveckling.

Skador

Rötskador i syll och bro, drevad med mineralull, mycket vegetation mot fasaderna.

Åtgärder

Prioritet 1: I samband med att ladugården åtgärdas ses anslutningen till mjölkkammaren över och tas eventuellt bort för att säkerställa ladugårdens fortlevnad. Ladugården är värdefullare än mjölkkammaren i ett reservat.

Prioritet 2: Rensa bort vegetationen samt lyfta byggnaden och byta rötskadat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: Ta bort mineralulldrevet och ersätta med drev som är mindre skadligt.

10. Garage

Byggd: 1956 (EG). Flyttad upp från vägkorsningen till nuvarande plats.

Grund: Betongstenar i hörn.

Stomme: Regelstomme.

Fasad: Liggande slät panel, obehandlad.

Dörr: Rödmålad masonite på träram.

Tak: Eternit på takpanel, sadeltak.

Byggnadsprioritet I. Garaget symboliserar den nya tidens inträde i byn. Den tillhör gårdsbilden och representerar åldersmässigt den tid som kulturresevatet vill spegla.

Skador

Skräp på taket, nedsjunken vilket medfört rötskador i vägg.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta garaget och byta rötskadat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: Flytta tillbaka garaget mot vägen.

11. Lada

Byggd: u. å.

Grund: Hörnsten.

Stomme: Liggtimmer.

Fasad: Timret obehandlat.

Tak: Brädtak med täckja (täckja=täck- och stoppbräda vid takfot).

Byggnadsprioritet I. Denna lada står på ursprunglig plats vid stall och ladugård och är en del av gårdsbilden.

Skador

Syllen ligger bitvis lågt, timret är i lite sämre skick på sidan mot lada nr 12. På taket har brädorna börjat glida isär och lavar börjat växa.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyft ladan och byt rötskadat virke i väggarna samt restaurera taket.

Prioritet 2: Lappa skadat virke i väggen mot lada nr 12.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

12. Lada

Byggd: 1918. Flyttad från Gallejaurmyren.

Grund: Hörnsten.

Stomme: Liggtimmer.

Fasad: Timret obehandlat.

Tak: Galvaniserad pannplåt.

Byggnadsprioritet III. Denna lada är hitflyttad och står tätt intill lada 11. Den stör inte helheten, men står inte heller på en helt naturlig plats på gården.

Skador

Syllen nedsjunken i marken på ovansidan, rötskadat golvvirke, mycket vegetation direkt mot trä, väggen skadad mot nr 11.

Åtgärder

Prioritet 2: Ta bort vegetation samt lyfta byggnaden och byta rötskadat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

13. Stall med vagnslider

Byggd: 1894.

Grund: Knutstenar och stolpar på knutstenar.

Stomme: Bilat liggtimmer.

Fasad: Timret obehandlat.

Tak: Spån.

Byggnadsprioritet I. Denna byggnad står på ursprunglig plats och tillhör Anders-Larsa-gården.

Skador

Röta i takfot, spåntäckningen har sprickor och rötskador, broar rötskadade, syllen ligger i marknivå på ovansidan och stolparna på nedre sidan är sneda och har börjat tippa, stallet har en tidigare lappad vägg vid gödselutkast och stenramper är igenväxta.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden och rätta stolpar på baksidan och byta rötat virke samt rensa stenramperna.

Prioritet 2: Byta spåntaket.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: Reparera fasaden vid gödselutkast på samma sätt som tidigare reparationer har utförts och i enlighet med de övergripande antikvariska principerna.

14. Ladugård med portlider

Byggd: 1872.

Grund: Upplagd på hörnstenar med kallmur emellan.

Stomme: Bilat timmer.

Fasad: Timret obehandlat.

Tak: Näver med grönmålad sinuskorrugerad plåt och täckved.

Byggnadsprioritet I. Även denna byggnad står på ursprunglig plats och tillhör Anders-Larsgården.

Skador

Vegetationen tränger på, den övre gaveln mot berget ligger lågt vilket har medfört röta i syllen, bråte har samlats runt omkring, svampangrepp på vägg under takfot vid skorsten, röta på fasad under gödselutkast, täckveden och rötet är rötskadade.

Åtgärder

Prioritet 1: Ta bort vegetation, lyfta byggnaden och byta rötskadat virke samt byta röt-skadad täckved.

Prioritet 2: Ta bort täckveden och restaurera plåttaket.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

15. Bagarstuga

Byggd: 1867.

Grund: Hörnstenar och kallmur.

Stomme: Bilat liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Galvaniserad pannplåt med spåntäckning under.
Byggnadsprioritet I. Bagarstugan står på sin ursprungliga plats på Anders-Larsagården.

Skador

Röta i syllstock, för mycket vegetation mot väggar, utvändiga elledningar som är i dåligt, anfränt skick, fönstervirke som har torkat.

Åtgärder

Prioritet 1: Ta bort vegetation och sanera elinstallationerna, lyfta byggnaden och byta rötskadat virke.

Prioritet 2: Underhålla fönstren.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

16. Mangårdsbyggnad 2 plan – Karlssons

Byggd: Inskription AUL 1920 12/6 samt källaren murad på 1930-talet (EG).
Grund: Huggen natursten, lagad med betong i sprickor.
Stomme: Bilat liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Fönster: Krysspostfönster på bottenvåningen och dito tvålufts med mittstolpe på övervåningen, släta foder.
Dörr: Pardörr med liten ruta upptill.
Tak: Trapetskorrugerad plåt med spån under, sadeltak.
Övrigt: Den murade källaren är en tillbyggnad bakom huset. Entrétrappan är av senare datum, byggd av impregnerat virke.

Källaren

Stomme: Den del som är under mark är gjuten eller murad. Delen ovan mark är i trä.
Fasad: Brädfodrad med slätspont.
Dörr: Enkel bräddörr, troligen med fällbomslås.
Tak: Galvaniserad pannplåt med spån under, sadeltak.
Byggnadsprioritet I. Byggnaden har som mangårdsbyggnad hög prioritet.

Skador

Grunden är tätad med cementbruk, röta finns på husets bakre vägg i grund och vid tillbyggnaden, kitt och färg är i sämre skick i fönstren och på dörren.

Åtgärder

Prioritet 1: Åtgärder bör vidtas för att förhindra att rötskadorna på baksidan förvärras. Rötskadat virke byts och åtgärder vidtas med antikvariska metoder för att skydda fasaden mot vidare påverkan om man kan påvisa att skydd funnits tidigare. Diskussion bör föras med antikvariska myndigheter då man inte generellt kan säga vad som är lämpligast i detta fall. En tänkbar lösning är att göra någon form av rännalar i galvaniserad plåt på källartaket vid husets fasad för att leda vattnet från fasaden.

Prioritet 2: Fönsterrenovering och målning av dörr.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: Ta bort den trapetskorrugerade plåten och restaurera spåntaket på mangårdsbyggnaden.

17. Lada

Byggd: 1936. Hitflyttad från Gallejaurmyren.

Grund: Hörnsten.

Stomme: Runt liggtimmer.

Fasad: Timret obehandlat.

Tak: Galvaniserad pannplåt.

Byggnadsprioritet III. Denna lada är hitflyttad och bidrar till en förtätning av gårdsbilden, samtidigt som den ändå inte stör helheten.

Skador

Syllen ligger delvis på marken och är därmed rötskadad.

Åtgärder

Prioritet 2: Lyfta ladan och byta rötskadat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

18. Sommarladugård

Byggd: 1878 med enkelt tillbyggt öppet fårhus.

Grund: Hörnstenar.

Stomme: Bilat, kraftigt timmer.

Fasad: Timret obehandlat.

Tak: Galvaniserad pannplåt. Fårhuset har näver med täckved.

Byggnadsprioritet I. Denna byggnad tillhör Anders-Larsgården och står på ursprunglig plats.

Skador

Skadat timmer vid gödselutkast, ladugården har börjat luta, en stor björk hotar ett hörn, syllen är nedsunken på bergssidan, mycket skräp ligger på tillbyggnadens tak som tagit viss skada av detta.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden och byta rötskadat virke. (Observera de kraftiga dimensionerna). Restaurera tillbyggnadens tak.

Framtiden

Ha kontroll på björken vid byggnadens hörn och ta bort den om den börjar växa så att den kan skada byggnaden samt upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

19. Lada

Byggd: u. å. Hitflyttad från Gallejaurmyren.
Grund: Hörnstenar.
Stomme: Rundtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Galvaniserad pannplåt.

Byggnadsprioritet III. Lada som är flyttad hit som ger en förtätning av gårdsbilden, men ändå inte stör helheten.

Skador

Syllen ligger lågt på ovansidan, mycket skräp runt om huset mot väggar.

Åtgärder

Prioritet 2: Lyfta ladan och byta rötskadat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

20. Sommarstall

Byggd: u. å. Hitflyttad från Gallejaurmyren.
Grund: Natursten.
Stomme: Bilat liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Spån.

Byggnadsprioritet III. Bidrar till en förtätning av gårdsbilden, samtidigt som den ändå inte stör helheten.

Skador

Byggnaden står lågt mot marknivå på ovansidan, spåntaket är i sämre skick.

Åtgärder

Prioritet 2: Lyfta byggnaden och byta rötskadat virke.

Framtiden

Kontrollera spåntaket varje år då det snart kan bli behov av att byta detta. Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

21. Stolpbod

Byggd: 1853. Enligt vissa uppgifter hitflyttad.

Grund: Syllram på grundstenar.

Stomme: Bilat liggtimmer.

Fasad: Timret obehandlat.

Tak: Näver och täckved.

Byggnadsprioritet I. Denna byggnad faller väl in i strukturen för övriga ursprungliga byggnader. Det finns lite olika uppgifter om dess ursprung. Enligt vissa är den hitflyttad från en lappvall, medan andra uppgifter anger att den byggdes för en same, vilken sedan inte hämtade stolpboden.

Skador

Är lagad provisoriskt, underredet ligger lågt på bergssidan, bron är rötskadad, skador i takfötter och -sidor, träd som står alltför nära.

Åtgärder

Prioritet 1: Ta bort vegetation inklusive träd, lyfta byggnaden och byta rötskadat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

22. Dubbelbod

Byggd: 1879.

Grund: Hörnstenar.

Stomme: Bilat liggtimmer.

Fasad: Timret obehandlat.

Tak: Trapetskorrugerad plåt på rester av spån.

Byggnadsprioritet I. Ursprunglig byggnad tillhörande Anders-Larsagården.

Skador

Mycket vegetation mot vägg, syllen mot berget är nedsjunken och rötskadad, röta på bro och fasad vid bro.

Åtgärder

Prioritet 1: Ta bort vegetationen, lyfta byggnaden och byta rötskadat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: Ta bort plåten och restaurera spåntaket.

23. Dass

Byggd: 1894 eller 1906.
Grund: Natursten.
Stomme: Bilat liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Bräddtak.

Byggnadsprioritet I. En ursprunglig funktionsbyggnad.

Skador

Vegetation mot vägg, nedsjunken och rötskadad syll, lavväxt på taket.

Åtgärder

Prioritet 1: Ta bort skadlig vegetation samt lyfta byggnaden och byta rötskadat virke.

Framtiden

Ha kontinuerlig tillsyn på laven så att den inte blir skadlig och ger röta samt upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

24. Jordkällare

Byggd: 1864.
Stomme och fasad: Stående obehandlad panel.
Dörr: Bräddörr.
Tak: Grästorv.

Byggnadsprioritet I. Tillhör Anders-Larsagården.

Skador

Vegetationen på taket verkar hållas efter vilket gör att källaren ser ut att vara i gott skick förutom röta i frontens trävirke.

Åtgärder

Prioritet 1: Byta rötat virke i källaren.

Framtiden

Fortsätta hålla efter vegetationen och upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

25. Mangårdsbyggnad 2 plan – Anders-Larsa

Byggd: 1864.
Grund: Kallmurad natursten.
Stomme: Bilat liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat
Dörr: Pardörr med överljus, profilerat överstycke samt sidstycken.
Fönster: Korspostfönster med fyra lufter och en spröjs per stor luft samt tvåluftsfönster med mittpost.
Tak: Trapetskorrugerad plåt på spån.
Byggnadsprioritet I. Byggnaden har hög prioritet, då detta är Gallejaurs näst äldsta mangård.

Skador

Torrt virke i fönster och dörr, nedersta stockvarvet på baksidan ligger alltför lågt, mossor och röta har börjat angripa fasaden.

Åtgärder

Prioritet 1: Rensa mossor från baksidan och byta skadat timmer samt gräva bort lite mark så att timret står fritt.
Prioritet 2: Underhåll av fönster och dörr.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.
Prioritet 3: Ta bort den trapetskorrugerade plåten och restaurera spåntaket.

26. Potatiskällare/pumphus för vatten?

Stomme och fasad: Betongsten.
Dörr: Spegeldörr av trä, rödmålad.

Byggnadsprioritet II. Denna källare har inte något direkt egenvärde, men den används och fyller därmed en funktion. Tiden för uppförandet kan sammanfalla med kulturresevatets mål.

Skador

Inga synliga skador.

Åtgärder och Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll av källaren.

27. Vedbod

Byggd:	Inskription H F 1948 (EG). Lada från Gallejaurmyren.
Grund:	Sten.
Stomme:	Rundtimmer.
Fasad:	Timret obehandlat.
Dörr:	Bräddörr.
Tak:	Svart trapetskorrugerad plåt med rester av spån under.
Övrigt:	Tillbyggd mot skogen.

Tillbyggnaden

Grund:	Timmer mot backen.
Stomme:	Avjämnat rundtimmer med sågade hörn.
Fasad:	Timret obehandlat.
Dörr:	Bräddörr.
Tak:	Galvaniserad pannplåt på spån.

Byggnadsprioritet I. Ladan är flyttad hit, vilket troligen är gjort i samband med att boningshuset också flyttades och därmed bildar den, tillsammans med boningshuset, en gårdsbild.

Skador

Rötskadad syll, röta och lavar som växer i bron.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden och byta rötskadat virke i laddelen.

Prioritet 2: Restaurera övriga skadade delar.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

28. Dubbelbod

Byggd:	Inskription AXB 18 26/9 89.
Grund:	Hörnstenar.

Stomme: Bilat liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Trapetskorrugerad plåt på spåntäckning.
Byggnadsprioritet I. Även denna dubbelbod tillhör Anders-Larsagården och står på ursprunglig plats.

Skador

Röta i broplanet samt mossväxt, nedsunken och rötskadad syll.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden samt byta rötskadat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: Ta bort plåten och restaurera spåntaket.

29. Mangårdsbyggnad 1½ plan – Forslunds

Bebos av Ebba Karlsson.

Byggd: 1944/1958-62 (EG). Hitflyttad och ombyggd i samband med dammbygget. Källaren tillkom vid flytten.
Grund: Gjuten betonggrund med källare.
Stomme: Regelstomme.
Fasad: Stående locklistpanel, målad ljusgrön.
Dörr: Spegeldörr med spröjsad ruta överst.
Fönster: Små enlufts-fönster utan spröjs. Två- och trelufts-fönster med två spröjs i varje luft.
Tak: Galvaniserad pannplåt, sadeltak.
Övrigt: Galvaniserade stuprör och hängrännor. Förstukvist med tak och sträckmetall i broplan.

Byggnadsprioritet I. Detta är en av byns mangårdar.

Skador

Inga andra synliga skador än uttorkat virke i fasad och fönster, som behöver underhåll.
Bebott hus.

Åtgärder

Prioritet 2: Vanligt underhåll av fönster och panel.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

30. Rundloge med storhässja

Byggd: 1892.
Grund: Hörnsten och stolpar på sten.
Stomme: Liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Spåntäckning.

Byggnadsprioritet I. Denna loge med storhässja står på ursprunglig plats och är en funktionsbyggnad som är den enda i sitt slag i Gallejaur. Den är en viktig del i helhetsbilden när man som besökare anländer till Gallejaur.

Skador

Röta i takfot, uppfartsramper rötade, mycket vegetation på sjösidan, syllen nedsjunken på sidan mot vägen, röta i knutarna, mossor på vindskivor, ett träd står tätt inpå, takspånet är delvis skadat och nött (denna byggnad är hög och alltså är det svårt att från marken få en fullständig bild av takets kondition), rötat hässjevirke står lutat mot väggen. Hässjan: har lite mossor på synliga takdelar samt fukt i stolparnas nederdel.

Åtgärder

Prioritet 1: Inspektera taket och prioritera åtgärder efter behov. Ta bort vegetation och hässjevirket samt lyft byggnaden och byt rötat virke i syll, fasad och ramper.
Prioritet 2: Restaurera taket och storhässjan.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår. Ha speciell kontroll på trädet så att det inte ger skador på byggnaden.

31. Sjöbod

Byggd: u. å. Uppflyttad från stranden.
Grund: Hörnstenar.
Stomme: Bilat liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Näver med täckved.

Byggnadsprioritet II. Denna byggnad torde vara en av dom äldre i Gallejaur då den har näver och vedtak (enligt Timmerdraget övergick man i Gallejaur till spåntak på 1880-talet), men den ligger idag långt från sin ursprungliga plats vid sjön.

Skador

Lavar har börjat växa på taket, boden lutar lite, nedsjunken och rötskadad syll, mycket vegetation vid väggar.

Åtgärder

Prioritet 1: Ta bort vegetation, lyfta byggnaden och byta rötskadat virke samt restaurera taket.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: Eventuellt möjligt att flytta den närmare nuvarande strandkant, vilket skulle ge denna byggnad ett tydligare sammanhang.

32. Tvättskjul

Byggd:	1900-talets mitt vid sjön (PM). Före 1964 (EG).
Stomme:	Regelstomme.
Fasad:	Liggande panel och vinkelspikad slät panel.
Fönster:	Enluftsfnster.
Dörr:	Bräddörr.
Tak:	Galvaniserad pannplåt, pulpettak.
Övrigt:	Vattenfallsbarack.

Byggnadsprioritet III. Detta är en Vattenfallsbarack som flyttats hit från den gamla sjöstranden. Idag verkar den inte fylla någon funktion, utan håller på att rasa samman. Den tillför visserligen helheten en del, men då den är i så dåligt skick bör hellre andra byggnader prioriteras. Det motiverar att denna byggnad inte omfattas av rivningsförbud.

Skador

Byggnaden är på väg att tippa, det växer tät vegetation nära inpå. På grund av vegetationen är det svårt att kontrollera skadorna. Troliga skador är röta i golv samt nedre delen av fasaden och stommen, vilket har medfört att byggnaden håller på att falla ihop.

Åtgärder

Prioritet 2: Ta bort vegetationen och försöka rätta upp och lyfta boden för att sedan göra en noggrann skadeinspektion. Åtgärda de skador som finns. Man kan förmoda att det är nödvändigt att byta rötat virke i nedre delen av byggnaden.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

33. Lada

Byggd:	1916 (EG) uppflyttad.
Grund:	Syllstock med stolpar av sågat virke, cirka 2"x 4-5".
Stomme:	Glest rundtimmer.
Fasad:	Timret obehandlat.
Dörr:	Bräddörr i hörn med gångjärn av trä.
Tak:	Spån, sadeltak.
Övrigt:	Troligen har stolparna kommit till sent i ett försök att bevara ladan. De finns inte omnämnda i Per Moritz inventering 1993.

Byggnadsprioritet I. Visserligen är ladan flyttad till sin nuvarande plats, men till en lämplig plats och det är en välbyggd lada betraktad som enskild byggnad. Dock inte unik på något sätt.

Skador

Ytmögel på insida vägg, syllen rötad liksom den nedersta stocken i väggen, utstickande golvvirke rötat och trasigt spåntak samt väggskada.

Åtgärder

Prioritet 1: Ta bort hässjevirke som står lutad mot byggnaden samt byta rötat virke i väggarna och byta spåntaket.

Prioritet 2: Undersöka om ladans stolpar är ursprungliga eller inte. Är dom det bör man byta rötat och sågat virke. Är dom inte ursprungliga bör stolparna tas bort.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

34. Tröskloge/lada

Byggd: 1896.
Grund: Hörnsten.
Stomme: Liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Trapetskorrugerad plåt.

Byggnadsprioritet I. Denna loge har senare använts som lada och står på ursprunglig plats i skogen vid Nils-Larsagården.

Skador

Nedsjunken och rötskadad syll.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden och byta rötskadat virke.

Framtiden

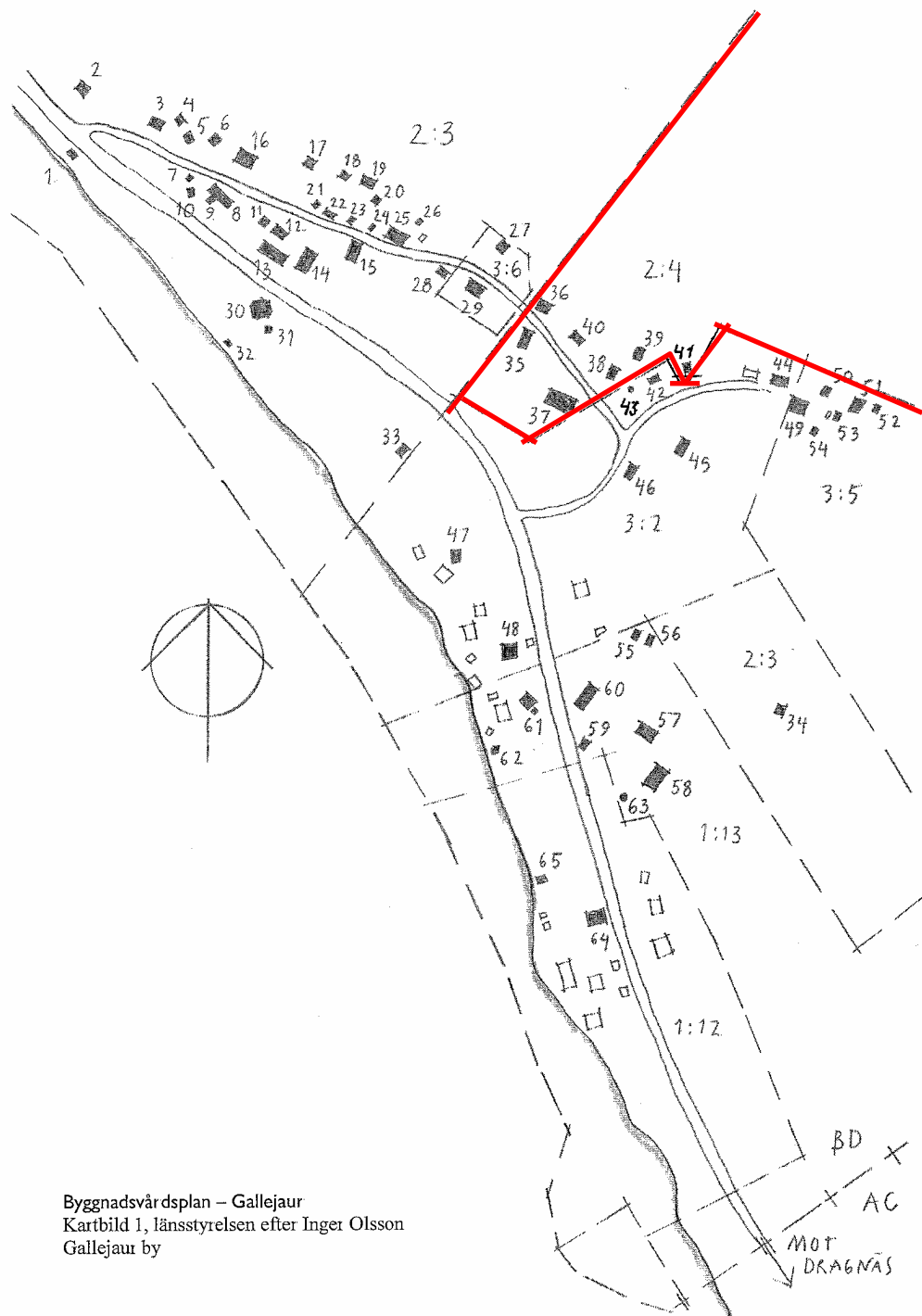
Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: Ta bort den trapetskorrugerade plåten och återställa ursprunglig taktäckning.

FASTIGHET 2:4

Ägare: Kurt Sylve Sundbom.

Kartbild 1.



Byggnadsvårdsplan – Gallejaur
Kartbild 1, länsstyrelsen efter Inger Olsson
Gallejaur by

BESKRIVNING

Detta är den äldsta gårdsplatsen i Gallejaur. Den ursprungliga mangårdsbyggnaden är flyttad till fastigheten 2:5 precis utanför bykärnan. Den nuvarande mangårdsbyggnaden är den gamla bagarstugan som blivit om- och tillbyggd 1936, men redan tidigare ianspråktagen som bostad. På fastigheten finns några äldre, ursprungliga uthus kvar och den samägda kornbastun samt en nyare ladugårdslänga som tillkom 1958 då den gamla revs och några uthus flyttades inom tomten. Sista tillskottet på 2:4 är en lada som flyttats hit alldeles nyligen på resterna av den gamla husgrunden. Ladan kommer från Kokträsk och flyttades hit våren 2002.

Kulturhistorisk beskrivning

Ingen byggnad är unik, men som helhet är gårdsbilden av värde för byns historia och är dessutom den äldsta gårdsplatsen i byn och har därmed ett symbolvärde. Då den fortfarande är en gårdsbild har den dessutom ett kontinuitets- och traditionsvärde samt bidrar till förståelsen av byns utveckling.

Prioritering

Inom denna fastighet ska gårdsbilden och därmed helheten prioriteras, men även den samägda kornbastun har hög prioritet då den är byns enda.

Enskilda byggnader av extra stort värde

Kornbastun är byns enda.

SKADOR OCH ÅTGÄRDER

De timrade uthusen har de vanliga rötskadorna med nedsjunkna syllvarv, speciellt i de sidor som vetter uppåt i backen medan mangården och ladugården ser ut att vara utan större skador. Denna gård utgörs inte av så många byggnader och därmed används de alla, även om gården enbart nyttjas till fritidsboende. Marken har dock skador efter grävningar.

De åtgärder som vidtas ska utföras antikvariskt och följa de övergripande metodbeskrivningar som finns ovan i detta dokument. Även det löpande underhållet ska följa antikvariska principer. Det löpande underhållet är viktigt för byggnadernas fortlevnad och gör att skadorna aldrig hinner bli så stora innan man upptäcker och åtgärdar dem.

Prioritet 1 innebär att åtgärden är akut och bör utföras snarast.

Prioritet 2 innebär att åtgärden bör utföras inom de närmaste 5-10 åren.

Prioritet 3 innebär mer långsiktiga åtgärder som inte direkt grundar sig i en skada, utan som syftar till att underhållet av byggnaderna ska ske med material som är anpassat till husets karaktär.

35. Mangårdsbyggnad i två plan – Löfgrens

Fritidsboende av Kurt Sylve Sundbom.

Byggd: Antingen 1860 eller 1879. Tillbyggd 1936.
Grund: Gjuten betong, delvis med källare.
Stomme: Timring.
Fasad: Stående locklistpanel, rödmålad.
Dörr: Enkeldörr med glas i övre halvan.
Fönster: Korspostfönster med en spröjs i vardera nedre luft.
Tak: Galvaniserad pannplåt.
Övrigt: En bagarstuga som senare byggts på med ytterligare en våning.
Byggnadsprioritet I. Denna byggnad står på sin ursprungsplats och har fungerat för boende under mycket lång tid och bildar idag stommen för fastigheten 2:4.

Skador

Inga synliga skador.

Åtgärder

Inga akuta åtgärder.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår. Det löpande normala underhållet ska ske med antikvariska metoder.

36. Dubbelbod

Byggd: 1881.
Grund: Betongplintar.
Stomme: Liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Pannplåt.
Övrigt: Tillbyggd med ”veranda” framför ingångarna samt en enkel tillbyggnad bakåt.

Byggnadsprioritet I. Denna dubbelbod tillhör Gallejaurs första gårdsbildning och har tillkommit tidigt. Den är visserligen flyttad, men endast inom fastigheten. Tidigare har den stått där nu den nya ladugården står.

Skador

Rötskador i vägg, tillbyggd ”veranda” på gaveln mot huset, rötskador under dörrar och i nedre stockvarvet. Tillbyggnaden på baksidan är sned, vind och rötad. Betongstenen har troligen tillkommit i samband med flytten då man byggde den nya ladugården. Om man tar bort denna sten är det mer av estetiska skäl än av antikvariska.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta boden och byta rötskadat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: Eventuellt ersätta betongstenen och riva de senare tillskotten på bodan.

37. Ladugård

Byggd:	1958.
Grund:	Betongsten.
Fasad:	Vitmålad mur och rödmålad träpanel. Både stående slät och med locklistpanel.
Dörrar:	Många olika typer. Släta av trä, några gamla gångjärn.
Tak:	Galvaniserad pannplåt.
Övrigt:	Senare tillbyggd med garage m fl enkla tillbyggnader för olika typer av förvaring.

Byggnadsprioritet I. Ladugården tillhör gårdsbilden och fastigheten som brukningsenhet samt representerar åldersmässigt den tid som kulturresevatet vill spegla.

Skador

Någon betongplint i baksidans grundläggning lutar lite.

Åtgärder

Prioritet 2: Räta på plintarna och se över grundläggningen som helhet och eventuella sättningar som uppstått och vidta nödvändiga åtgärder för byggnadens fortlevnad.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

38. Dubbelbod

Byggd:	1846.
Grund:	Hörnstenar.
Stomme:	Bilat liggtimmer.
Fasad:	Timret obehandlat.
Tak:	Pannplåt.
Övrigt:	Broplanet är ombyggt.

Byggnadsprioritet I. Även denna bod tillhör den ursprungliga gårdsbilden och står på samma plats.

Skador

Rötskador i taket som sticker ut under plåten, röta i syllen mot berget trots urgrävd mark, rötskadat väggvirke under dörrar p g a gammalt broplan, nytt broplan med lite distans finns.

Åtgärder

Prioritet 1: Byta ut rötskadat virke i väggar och bärande delar och komplettera plåttaket så att rötskadorna i taket inte blir värre.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår. Även om plåten kompletteras måste taket kontrolleras så att rötan inte sprider sig till undertaket.

39. Smedja

Byggd: 1840.
Grund: Hörnsten.
Stomme: Liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Pannplåt.

Byggnadsprioritet I. Tillhör den ursprungliga gårdsbildningens funktionsbyggnader.

Skador

Syllen nedsjunken och röta i syll och knutar.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden och byta rötskadat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

40. Lada/förråd

Byggd: Hitflyttad från Kokträsk våren 2002.
Grund: På den gamla husgrunden är denna byggnad uppallad på diverse betongstenar och virkesbitar.
Stomme: Glest rundtimmer, delvis bilat.
Fasad: Timret obehandlat.
Dörr: Smal spontad spårpanel. Brun laserad.
Tak: Galvaniserad trapetskorrugerad plåt.
Övrigt: Den står på en del av grunden till den gamla mangårdsbyggnaden.

Helt oprioriterad byggnad. Denna lada/förråd har nyss kommit till fastigheten och hör inte till gårdsbilden. Den omfattas inte av rivningsförbud.

Skador

Inga skador i nuläget.

Åtgärder

Inga åtgärder i nuläget.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

41. Kornbastu/torkbastu

Byggd:	u. å.
Grund:	Knutstenar med stenar och jord emellan.
Stomme:	Blandning av rundtimmer och bilat timmer, vissa delar av stor dimension.
Fasad:	Timret obehandlat.
Tak:	Pannplåt på spån.
Övrigt:	Torkbastun har ett innertak som är lägre och flackare än yttertaket.

Byggnadsprioritet I. Denna byggnad är en tidig funktionsbyggnad som är samägd och byns enda.

Skador

Nedsjunken, övervuxen förstukvist, sprucken och raserad ugn och skorsten.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden och byta ut rötskadat timmer i syll, vägg och förstukvist. Särskild hänsyn ska tas till de olika timmerdimensionerna, så att man behåller skillnaderna även vid byte.

Prioritet 2: Restaurera ugn och skorsten samt innertak.

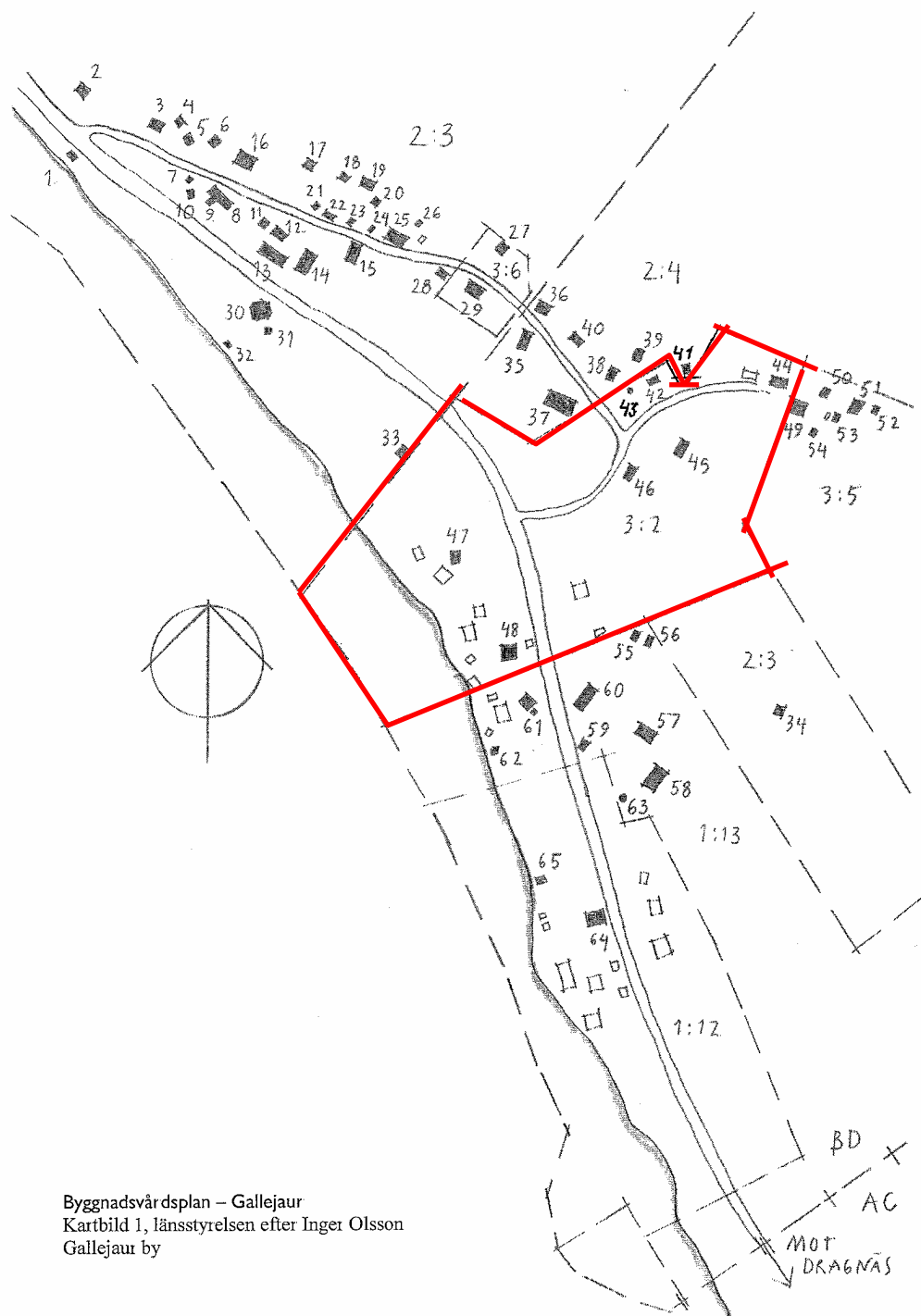
Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

FASTIGHET 3:2

Ägare: Bernt och Christer Lövgren

Kartbild 1



Byggnadsvårdsplan – Gallejaur
Kartbild 1, länsstyrelsen efter Inger Olsson
Gallejaur by

BESKRIVNING

Denna fastighet har idag, om man ser till fastighetsbilden efter avstyckning, ingen gårdsbildning utan består av uthus tillhörande den första gårdsbildningen på 2:4 och ett uthus tillhörande mangården på 3:5 samt sommarbostäder. Delningen i 2:4 och 3:2 har skett tidigt och sedan har 3:5 avstyckats från 3:2.

Uthusen ligger ovan vägen i anslutning till mangårdsbyggnaderna medan stugbebyggelsen, utom två, finns nedanför vägen mot vattnet. De stugor som ligger ovan vägen står dock inte förståelsen av den ursprungliga gårdsbildningen hos Löfgrens (3:2) och den nya hos Lennart Lövgren (3:5).

Kulturhistorisk beskrivning

På fastigheten finns ingen unik byggnad, men varje del och helheten berättar en viktig del av Gallejaurs historia från jordbruket via vattenkraftutbyggnaden och till idag.

Prioritering

Enligt den generella grova prioriteringen ska de byggnader som ingår i någon av gårdsbilderna prioriteras.

Enskilda byggnader av extra stort värde

Stallet, nr 45, är speciell med sitt mycket grova timmer.

SKADOR OCH ÅTGÄRDER

Hotet mot uthusen är att dom inte nyttjas kontinuerligt, vilket medför att dom inte underhålls i så stor utsträckning som behoven anger.

Timringarna har de vanliga rötskadorna med nedsjunkna syllvarv och andra rötskador, till stor del beroende av mycket vegetation tätt in på byggnaderna. Även de yngre byggnaderna lider av rötskador och vegetation.

De åtgärder som vidtas ska utföras antikvariskt och följa de övergripande metodbeskrivningar som finns ovan i detta dokument. Även det löpande underhållet ska följa antikvariska principer. Det löpande underhållet är viktigt för byggnadernas fortlevnad och gör att skadorna aldrig hinner bli så stora innan man upptäcker och åtgärdar dom.

Prioritet 1 innebär att åtgärden är akut och bör utföras snarast.

Prioritet 2 innebär att åtgärden bör utföras inom de närmaste 5-10 åren.

Prioritet 3 innebär mer långsiktiga åtgärder som inte direkt grundar sig i en skada, utan som syftar till att underhållet av byggnaderna ska ske med material som är anpassat till husets karaktär.

42. Sommarladugård

Byggd: Inskription 1891 ILG (EG). Andra uppgifter säger 1879.
Grund: Knutstenar med stenar och jord emellan.
Stomme: Bilat liggtimmer, mycket kraftigt i gavelröstena.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Spåntak.
Övrigt: Röstena kommer enligt Crister Lövgren från Gallejaurs äldsta hus, byggt omkring 1801.

Byggnadsprioritet I. Denna byggnad tillhör också Gallejaurs äldsta gårdsbild.

Skador

Nedsjunken syll, rötskador i väggstockar, taket trasigt och där ligger skräp.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden och byta ut rötskadat virke samt byta spånet på taket. För att behålla byggnadens särart ska man speciellt ge akt på skillnaden i timmerdimensioner.

Framtiden

Rensa taket varje år samt upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

43. Jordkällare

Byggd: u. å.
Stomme: Stående panel.
Front: Stående panel.
Tak: Tjärpapp på takpanel.

Byggnadsprioritet I. Denna källare torde vara en del av den ursprungliga gårdsbilden, men är i sitt nuvarande utförande betydligt senare.

Skador

Halvt raserad. Taket har rasat in och väggpanelen håller inte mot jordtrycket.

Åtgärder

Prioritet 1: Total restaurering.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador på den restaurerade källaren, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

44. Stuga med snickeri och verkstad

Byggd: 1957. Tillbyggd 1975.
Grund: Betongplintar och sten.
Fasad: Träpanel i olika utförande. Stående slät, locklist och lockpanel.
Dörrar: Olika typer.
Fönster: Olika typer och ålder.
Tak: Trapetskorrugerad plåt på spåntäckning på stugdelen och spån på snickeri/förrådsdelen.

Byggnadsprioritet I. Denna stuga byggde Lennart Lövgren som tillfällig bostad medan han reparerade mangårdsbyggnaden, 3:5 nr 15. Sedan har den byggts till med verkstadsdel, men den kan sägas tillhöra Lennart Lövgrens gårdsbild.

Skador

Fuktproblem finns på baksidan, vilken vetter mot skogen och berget och är utan sol, dock utan synliga skador än så länge. Skador på spåntaket går ej att se från marken då taket är högt och marken sluttar nedåt där sikten är fri.

Åtgärder

Prioritet 1: Ha kontroll på byggnaden för att se om fukten ger skador och då åtgärda de skador som uppstår. Kontrollera eventuella skador på spåntaket och vid behov åtgärda även det.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: Ta bort den trapetskorrugerade plåten på stugdelen och restaurera spåntaket.

45. Stall

Byggd: 1832.
Grund: Knutstenar med kallmur.
Stomme: Bilade och runda stockar, varav några mycket kraftiga. På baksidan finns ett antal stockar som bara är grovt bilade med synliga huggmärken.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Spåntak.
Övrigt: Byggt som stall och senare använd som ladugård.
Byggnadsprioritet I. Även detta stall tillhör gårdsbilden och står på ursprunglig plats.

Skador

Syllvarvet är delvis nedsjunket vilket medfört rötskador samt rötskadat timmer vid gödselutkast. Spåntaket är i lite sämre skick.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden och byta rötskadat virke. Det är viktigt att använda timmer med lika dimensioner som det befintliga och samma verktyg och handlag i behandlingen.

Prioritet 2: Restaurera spåntaket.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

46. Stall

Byggd: Inskription JLG 4/5 1893.
Grund: Hörnstenar.
Stomme: Liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Spåntäckning.
Övrigt: Byggd som hölada till numera riven ladugård. Senare fått funktionen som stall.

Byggnadsprioritet I. Denna byggnad tillhör den första gårdsbilden och står på ursprunglig plats.

Skador

Mycket vegetation växer tätt inpå byggnaden, den står delvis lågt och har rötat virke. Spånet på taket är nött.

Åtgärder

Prioritet 1: Rensa vegetationen, lyfta bygganden och byta rötat virke.

Prioritet 2: Restaurera spåntaket.

Framtiden

Rensa vegetationen då och då samt upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

47. Lada

Byggd: u. å.
Grund: Hörnstenar.
Stomme: Liggande rundtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Spåntak.

Byggnadsprioritet II. Denna lada står på ursprunglig plats, men har idag en stuga som närliggande granne och används som förråd.

Skador

Skadat spåntak med lavar, mossor och skräp, röta i golvvirke och syllstockar, uppallning av virkesbitar, tät vegetation samt lavar på lågt liggande väggvirke.

Åtgärder

Prioritet 1: Rensa vegetationen runt ladan samt skräpet från taket.

Prioritet 2: Lyfta ladan och byta skadat virke samt restaurera spåntaket.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår. Rensa spåntaket och vegetationen varje år.

48. Stuga – Christer Lövgren

Vattenfalls gamla verkstad.

Byggd: 1950-talets slut.

Grund: Betongstenar och -plintar samt träreglar.

Fasad: Smal spontad fasad spårpanel.

Dörr: Spegeldörr med tre speglar.

Fönster: Tvåluftsfönster med mittpost.

Tak: Trapetskorrugerad plåt med spån under.

Övrigt: Tillbyggd med veranda mot sjön och vindfång med lockpanel.

Byggnadsprioritet II. Detta är en Vattenfallsbarack som står kvar där Vattenfall haft den.

Skador

Inga synliga. Denna byggnad används som fritidsstuga och underhålls kontinuerligt.

Åtgärder

Inga akuta.

Framtiden

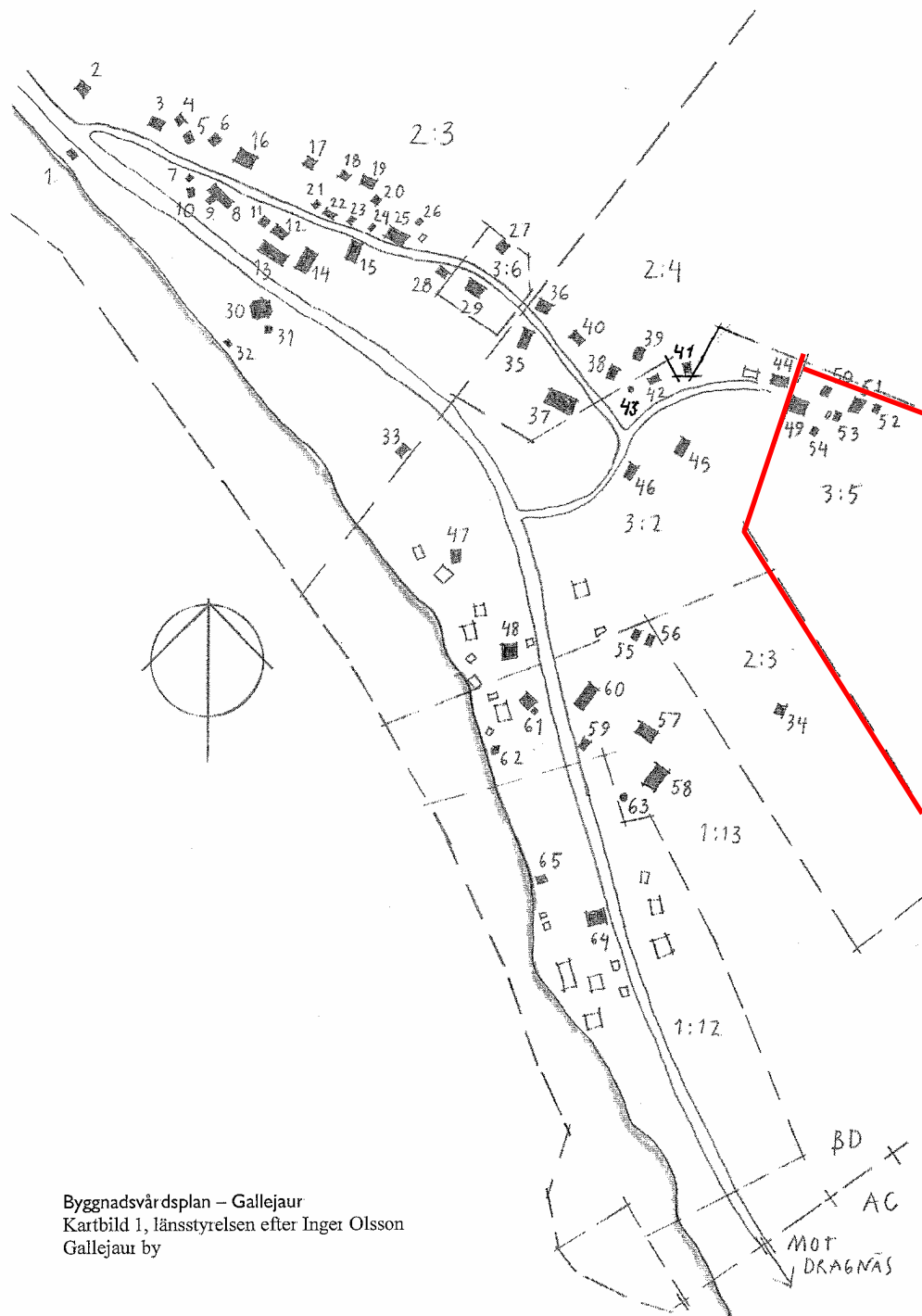
Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

Prioritet 3: Ta bort plåten och restaurera spåntaket.

FASTIGHET 3:5

Ägare: Bernt och Christer Lövgren.

Kartbild 1.



Byggnadsvårdsplan – Gallejaur
Kartbild 1, länsstyrelsen efter Inger Olsson
Gallejaur by

BESKRIVNING

Denna fastighet avstyckades från 3:2 1940 då Lennart Lövgren byggde en ny mangård här. Den innehåller idag denna mangårdsbyggnad samt några uthus av olika ålder och ursprung. Ladugården är borta.

Kulturhistorisk beskrivning

Ingen byggnad är unik, men som del i Gallejaurs historia är de flesta värdefulla. Bostadshuset har ett visst egenvärde då karaktären har behållits trots om- och tillbyggnader.

Prioritering

I enlighet med den generella grova prioriteringen är mangårdsbyggnaden och de uthus som direkt hör samman med gårdsbilden prioriterade.

SKADOR OCH ÅTGÄRDER

Vegetationen är tät och växer inpå byggnaderna, men skadorna är inte så stora genom att fastigheten är bebodd och byggnaderna används och underhålls kontinuerligt. De åtgärder som vidtas ska utföras antikvariskt och följa de övergripande metodbeskrivningar som finns ovan i detta dokument. Även det löpande underhållet ska följa antikvariska principer. Det löpande underhållet är viktigt för byggnadernas fortlevnad och gör att skadorna aldrig hinner bli så stora innan man upptäcker och åtgärdar dem.

Prioritet 1 innebär att åtgärden är akut och bör utföras snarast.

Prioritet 2 innebär att åtgärden bör utföras inom de närmaste 5-10 åren.

Prioritet 3 innebär mer långsiktiga åtgärder som inte direkt grundar sig i en skada, utan som syftar till att underhållet av byggnaderna ska ske med material som är anpassat till husets karaktär.

49. Mangårdsbyggnad 1½ plan – Lennart Lövgren

Bebodd av Christer Lövgren.

Byggd: 1939. Renoverad 1957 och tillbyggd på 1960-talet.

Grund: Källare av betong. Tillbyggnaden står på plintar med träullsskivor som täckning.

Fasad: Rödmålad stående locklistpanel.

Fönster: En- och tvåluftsfönster med en eller två spröjsar i tvåluftarna.

Tak: Galvaniserad pannplåt.

Övrigt: Inbyggd kall förstukvist.

Byggnadsprioritet I, då detta är en mangårdsbyggnad.

Skador

Denna byggnad är bebodd året runt och underhålls därmed. Lite fuktskador finns vid förstugan. Dessutom kan fönstren vara målade med plastfärg, vilket kan leda till problem.

Åtgärder

Prioritet 2: Vanligt underhåll.

Framtiden

Upprätthålla ett fortsatt löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår. Om fönstren är målade med plastfärg borde denna tas bort och ersättas med oljefärg innan plastfärgen ger skador.

50. Garage

Byggd: Byggd någon gång på 1970-talet.
Grund: Okänd, panelen går ner till marken.
Fasad: Rödmålad stående slät panel.
Dörr: Bräddörrar.
Fönster: Enkla fasta bågar.
Tak: Galvaniserad pannplåt.

Byggnadsprioritet III. Denna byggnad tillhör visserligen gårdsbilden, men är tillkommen relativt sent och representerar därmed inte kulturresevatets målsättning.

Skador

Nedsjunken, panelen går ner i marken.

Åtgärder

Prioritet 2: Byggnaden bör lyftas eller marken grävas ut lite samt att byte av rötskadat virke bör ske.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

51. Hölada tidigare hopbyggd med ladugård

Byggd: Omkring 1940.
Grund: Betongplintar.
Stomme: Regelstomme.
Fasad: Stående locklistpanel.
Tak: Spåntäckning.

Byggnadsprioritet I. Denna lada står på ursprunglig plats. Ladugården som den varit ihopbyggd med är dock borta, men den visar ändå på en funktion som hör till gårdsbil-den.

Skador

Röta i nederdelen av vägg p g a vegetation, byggnaden håller på att tippa p g a att plintarna satt sig. Taket är i mycket dåligt skick.

Åtgärder

Prioritet 1: Rensa från vegetation, räta upp bygganden och byta rötskadat virke samt byta spåntaket.

Framtiden

Hålla byggnaden fri från vegetation, rensa spåntaket varje år och upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

52. Lada

Byggd:	Hitflyttad ängslada från Stenkärret.
Grund:	Betongstenar.
Stomme:	Liggtimmer.
Fasad:	Timret obehandlat.
Tak:	Spån.
Byggnadsprioritet III. Hitflyttad lada.	

Skador

Skräpigt tak, nedsjunken.

Åtgärder

Prioritet 1: Rensa taket från skräp.

Prioritet 2: Lyfta ladan och byta rötat virke.

Framtiden

Rensa taket varje år samt upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår. Spåntaket kan komma att behöva bytas inom några år.

53. Uthus

Byggd:	Byggd någon gång på 1960-talet.
Grund:	Syll direkt på mark.
Fasad:	Rödmålad smal slät stående panel.
Dörr:	Bräddörr.

Tak: Galvaniserad pannplåt, sadeltak.
Övrigt: Enkel tillbyggnad på bortre gaveln med liggande smal slät spont och spåntak.

Byggnadsprioritering II. Denna byggnads funktion är oklar. Enligt EG är den en hitflyttad Vattenfallsbarack, medan den enligt Crister Lövgren är byggd här under 1960-talet som traktorgarage. Det senare stämmer bättre med byggnadens utformning.

Skador

Byggnaden står direkt på marken. Lite trasig panel i väggen, ev skador i syll.

Åtgärder

Prioritet 2: Lyfta byggnaden och byta rötskadat virke i syll och panel samt komplettera panelen där den är trasig.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

54. Lada som används som vedbod

Byggd: 1938. Hitflyttad från Stenkärret.
Grund: Hörnsten.
Stomme: Glest rundtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Dörr: Bräddörr.
Tak: Spåntäckning.
Övrigt: Enkel tillbyggnad på ena långsidan med väggar av brädor och presenning samt spåntak.

Byggnadsprioritet III. Denna lada är hitflyttad.

Skador

Skräp på taket.

Åtgärder

Prioritet 1: Rensa taket.

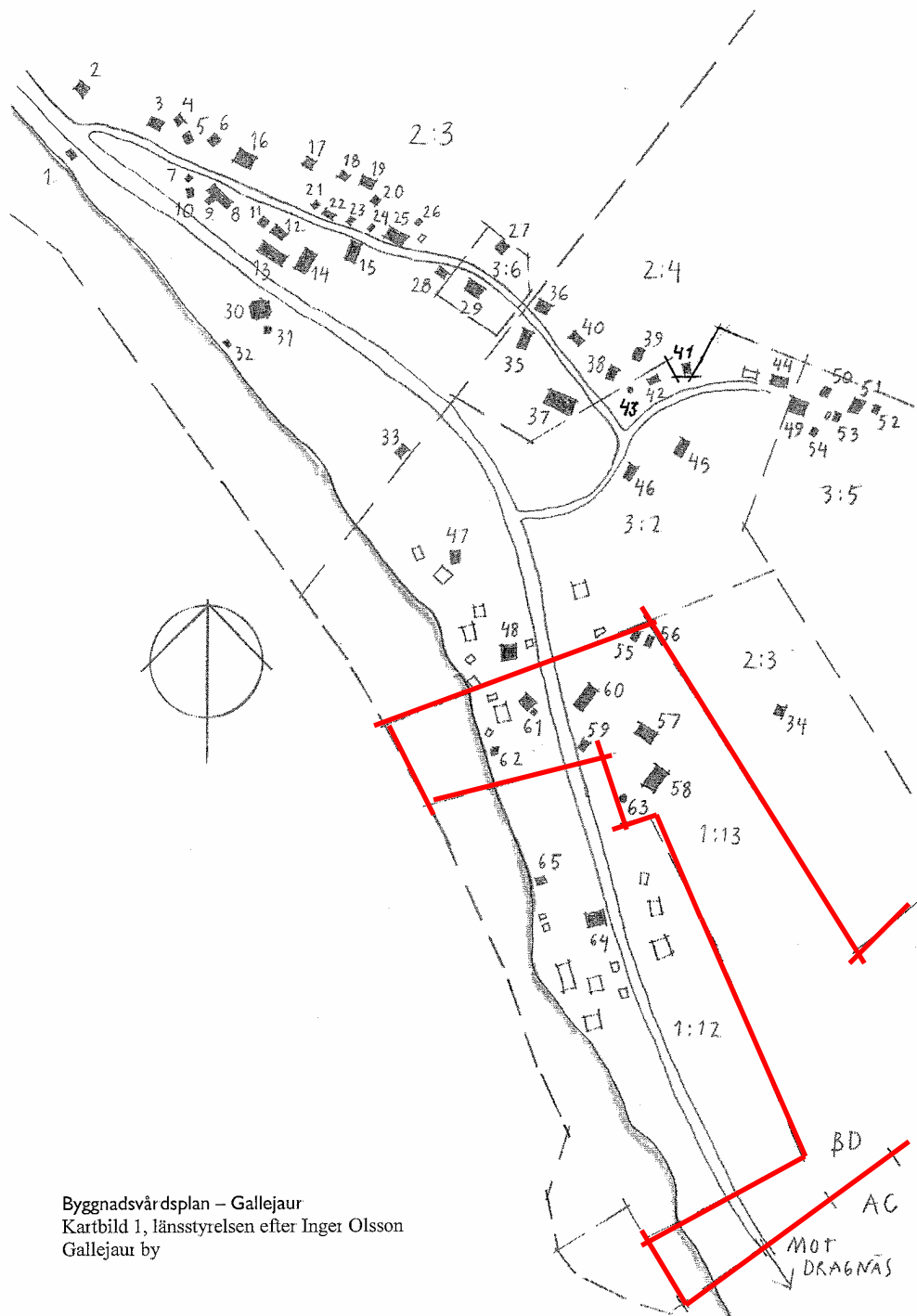
Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

FASTIGHET 1:13

Ägare: Göran Wikberg.

Kartbild 1.



Byggnadsvårdsplan – Gallejaur
 Kartbild 1, länsstyrelsen efter Inger Olsson
 Gallejaur by

BESKRIVNING

Denna fastighet omfattar Nils-Larsagårdens gårdsbild samt en remsa ner mot vattnet där det står en tröskloge, under Vattenfalltiden tillbyggd med servering och scen, samt ett fritidshus och ett timrat uthus.

Kulturhistorisk beskrivning

Nils-Larsagårdens gårdsbild och byggnader har kulturhistoriska egenvärden, liksom logen. Övriga byggnader har inget större egenvärde, men har som allt annat en viktig del i Gallejaurs historia.

Prioritering

Enligt den generella grova prioriteringen har Nils-Larsagårdens gårdsbild och trösklogen med tillbyggnader hög prioritet. I det här fallet gäller det alla byggnader utom fritidshuset.



Nils-Larsagården med uthuslängan nr 57 till vänster och mangårdsbyggnaden nr 58 till höger.

Enskilda byggnader av stort värde

Trösklogen med tillbyggd servering och scen har ett stort värde då de på ett tydligt sätt visar utvecklingen av jordbruket och betydelsen av tiden med Vattenfall. Nils-Larsagården har också stort enskilt värde, men den är inte unik på samma sätt som logen.

SKADOR OCH ÅTGÄRDER

Hotet mot uthusen är att det idag inte finns något nyttjande av alla byggnader vilket medför att husen därmed kanske inte underhålls i proportion till behoven.

Timringarna har de vanliga rötskadorna med nedsjunkna syllvarv och andra rötskador till stor del beroende av tät vegetation inpå byggnaderna.

De åtgärder som vidtas ska utföras antikvariskt och följa de övergripande metodbeskrivningar som finns ovan i detta dokument. Även det löpande underhållet ska följa antikvariska principer. Det löpande underhållet är viktigt för byggnadernas fortlevnad och gör att skadorna aldrig hinner bli så stora innan man upptäcker och åtgärdar dem.

Prioritet 1 innebär att åtgärden är akut och bör utföras snarast.

Prioritet 2 innebär att åtgärden bör utföras inom de närmaste 5-10 åren.

Prioritet 3 innebär mer långsiktiga åtgärder som inte direkt grundar sig i en skada, utan som syftar till att underhållet av byggnaderna ska ske med material som är anpassat till husets karaktär.

55. Smedja

Byggd: 1890.

Grund: Hörnstenar.

Stomme: Bilat timmer.

Dörr: Bräddörr.

Tak: Stycken av släta plåtar.

Övrigt: I denna smedja finns bälg och ässja samt städ och verktyg kvar.

Byggnadsprioritet I. Smedjan står på ursprunglig plats och representerar en viktig funktion på Nils-Larsagården.

Skador

Djupt nedsjunken i marken, panel spikat på timret som troligen täcker öppningar, rostig plåt på taket som inte sluter helt tätt.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden på ny sten och gräva bort lite mark närmast den samt byta rötat virke.

Prioritet 2: Restaurera taket genom att ta tillvara den plåt som går att återanvända och byta de delar som inte går att använda till likvärdig plåt.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår samt hålla undan vegetation.

56. Motorskjul

Rivet.

57. Uthuslänga med bagarstuga, dass och vedbod

Byggd: 1890.
Grund: Hörnsten.
Stomme: Liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Sinuskorrugerad plåt.
Byggnadsprioritet I. Denna byggnad tillhör Nils-Larsagårdens gårdsbild och står på ursprunglig plats.

Skador

Lite nedsjunken och rötad i syllen. Broar och ramper är dåliga och igenväxta.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden och byta rötskadat virke samt rensa stenramper.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

58. Mangårdsbyggnad – Nils-Larsa

Byggd: 1888.
Grund: Huggen natursten.
Stomme: Bilat liggtimmer, delvis kraftigt.
Fasad: Timret obehandlat.
Dörr: Enkeldörr med glas å övre delen med överstycke och pilastrar.
Fönster: Tvåluftsfönster med mittpost och två spröjsar i varje luft.
Tak: Pannplåt.
Byggnadsprioritet I. Detta är en av dom äldre mangårdarna.

Skador

Inga synliga skador.

Åtgärder

Inga akuta åtgärder.
Prioritet 2: Fönsterunderhåll.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

59. Garage

Byggd: u. å.
Grund: Betongplintar.
Fasad: Slät obehandlad stående panel.
Dörr: Bräddörr.
Tak: Galvaniserad pannplåt.

Byggnadsprioritet I. Detta garage är utan årtal men torde kunna falla inom ramen för kulturresevatets syfte. Dessutom tillhör den Nils-Larsagårdens gårdsbild.

Skador

Byggnaden är lite nedsjunken.

Åtgärder

Prioritet 2: Lyfta garaget och byta eventuellt rötskadat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt fortlöpande kontrollera för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

60. Ladugård

Byggd: 1910.
Grund: Hörnstenar.
Stomme: Liggtimmer.
Fasad: Timret obehandlat.
Tak: Pannplåt.

Byggnadsprioritet I. Byggnaden tillhör Nils-Larsagårdens gårdsbild och står på ursprunglig plats.

Skador

Gaveln mot sjön är rötskadad en bit upp vid gödselutkast, utstickande takbjälkar har röta i ändarna, syll är rötskadad, för mycket vegetation vid väggar, fönstren är i sämre skick.

Åtgärder

Prioritet 1: Rensa bort vegetationen samt lyfta byggnaden och byta rötskadat virke i bottenvarven. Renovera fönstren.

Prioritet 2: Laga det dåliga timret vid gödselutkasten och åtgärda de skadade takfötterna antingen via skarvning eller enbart bortkapning av det skadade virket för att förhindra fortsatta rötskador.

Framtiden

Hålla undan vegetationen från byggnaden samt upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

61. Tröskloge och kornbod med tillbyggd servering och scen

(OBS samfällid fastighet, Gallejaur S.2, deläggande fastigheter Gallejaur 1:12 och Gallejaur 1:13).

Loge

Byggd:	Inskription NWB 1892 29/6.
Grund:	Hörnsten.
Stomme:	Bilat liggtimmer.
Fasad:	Timret obehandlat.
Tak:	Pannplåt.

Kornbod

Byggd:	Inskription NWB 1900.
Grund:	Hörnstenar.
Stomme:	Bilat liggtimmer.
Fasad:	Timret obehandlat.
Tak:	Pannplåt.

Servering

Byggd:	Omkring 1960.
Grund:	Träplintar på natursten.
Stomme:	Regelstomme, oklädd på insidan.
Fasad:	Liggande obehandlad enkelfasspont.
Dörr:	Smal stående spårpanel med glas i övre del.
Fönster:	Diverse olika fönster.
Tak:	Pulpettak från loge och kornbod, klätt med galvaniserad pannplåt.
Övrigt:	Entrén nås via en liten bro som sträcker sig förbi kornboden och framför dörren.

Scen

Byggd:	Omkring 1960.
Grund:	Träplintar på stock på marken.
Fasad:	Rödmålad liggande panel på förvandring med knutbrädor på sidan mot vägen.
Dörr:	Bräddörr med äldre typ av gångjärn.
Tak:	Galvaniserad pannplåt, av pulpettyp från logen.
Övrigt:	Utvändig enkel trätrapp på byggnadens sida mot vägen.

Vid sidan av logen, bakom scenen står två enkla avträden klädda med hård träfiber-skiva. Dessa är tillkomna samtidigt som servering och scen.

Byggnadsprioritet I för alla delar. Logen och kornboden står på sin ursprungsplats och har haft en viktig funktion i brukandet av jorden. Under Vattenfallstiden var det mycket folk i rörelse i byn och då fanns behov av danslokal med tillhörande faciliteter.

Skador

Logen och kornboden är nedsjunkna i de övre sidorna vilket medfört röta i de nedre stockvarven. Broarna är mossbevuxna och rötskadade. Scenens grundläggning har börjat få rötskador då den ligger direkt på marken.

Åtgärder

Prioritet 1: Då byggnaderna är sammanbyggda är det svårt att bara lyfta en av dom, istället måste man gräva ur lite runt logen och boden, justera grundläggningen och byta rötskadat virke samt bygga nya broar.

Prioritet 2: Byta rötskadat virke i scenens grundläggning. Fälla en del träd mot vägen och vid entrén till serveringen samt renovera fönstren och dörren till serveringen.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

62. Fiskebod

Grund:	Natursten.
Stomme:	Glest rundtimmer.
Fasad:	Timret obehandlat.
Dörr:	Bräddörr.
Tak:	Plan plåttäckning i stycken på spån.
Övrigt:	Uppdragen cirka 40 meter.

Byggnadsprioritet I. Trots att denna fiskebod är uppflyttad från den gamla sjöstranden har den hög prioritet då det är en funktionsbyggnad som ännu ligger vid stranden.

Skador

Syllen ligger lågt i sidan mot vägen, vilket medfört rötskador. Väggen i sidan mot sjön är även anfränt av rötskador.

Åtgärder

Prioritet 1: Lyfta byggnaden och byta rötskadat virke.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår. Taket kan behöva åtgärdas inom några år.

63. Jordkällare

Front:	Trävirke av olika dimension.
Dörr:	Bräddörr.
Övrigt:	Taket verkar intakt, medan fronten tyder på att den stått oanvänd.

Byggnadsprioritet I. Denna jordkällare ligger mellan Nils-Larsagården och vägen med ingången mot vägen. Den tillhör Nils-Larsagårdens gårdsbild och har därmed hög prioritet.

Skador

Fronten har börjat tryckas ned av jordtryck, dörren sitter nedsjunken i marken.

Åtgärder

Prioritet 1: Restaurera källaren.

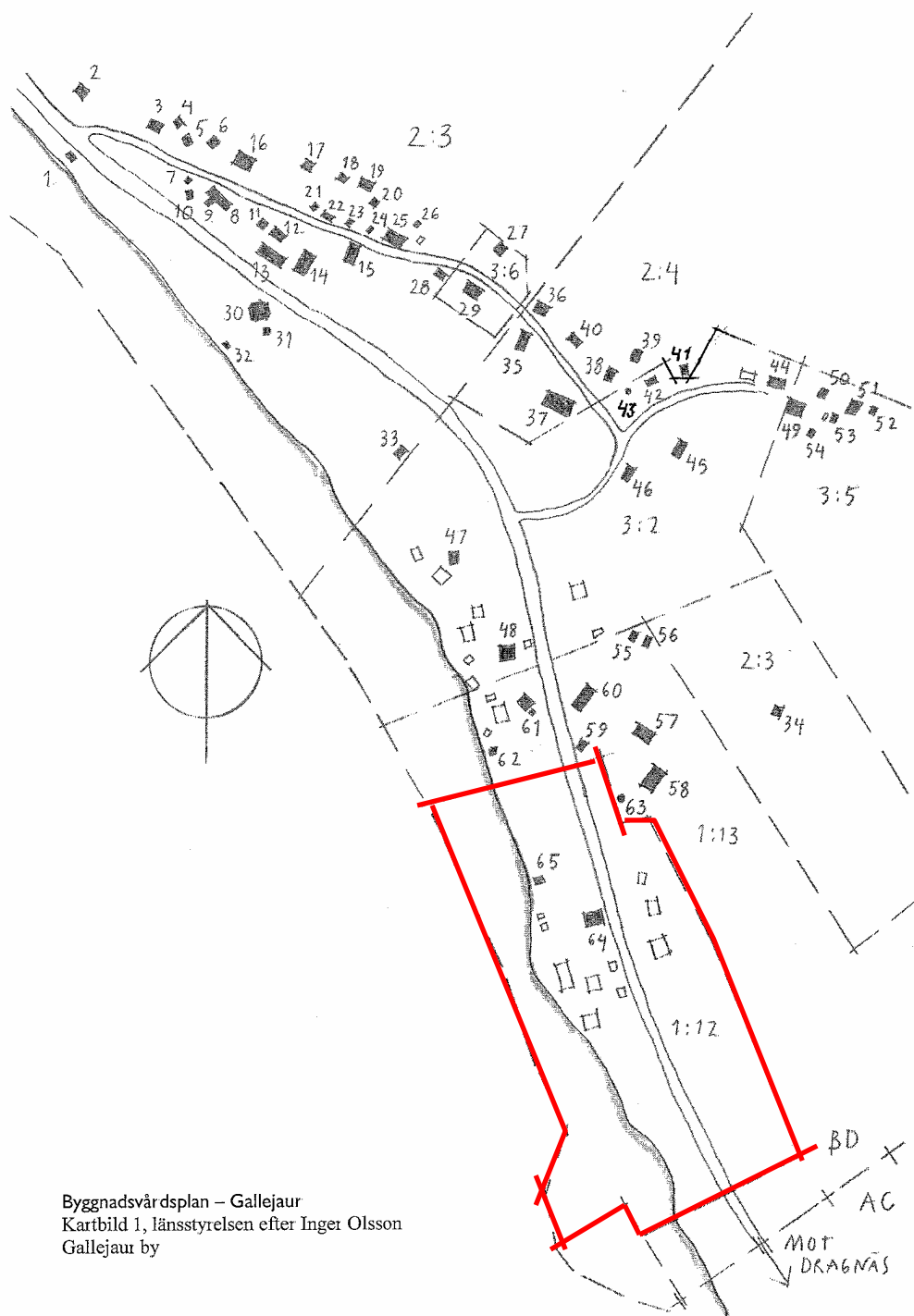
Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

FASTIGHET 1:12

Ägare: Barbro Vikberg, Sonja Lundström, Gun-Britt Lindblom, Agneta Dahlberg och Berit Vikberg med var sin 1/5-del.

Kartbild 1.



Byggnadsvårdsplan – Gallejaur
Kartbild 1, länsstyrelsen efter Inger Olsson
Gallejaur by

BESKRIVNING

Denna fastighet ligger längst söderut i byn och är idag bebyggd med fritidshus. Gården blev till vid delning av Nils-Larsagården. Av den gamla gårdsbilden finns mangården, nr 64, samt ladugården kvar. Mangården används till fritidsboende liksom ladugården som byggts om i stor omfattning. Formen och läget tyder på ladugård, men den är i dag svårtolkad. Ett garage från 1950-talet finns också kvar, men är flyttat och används till båthus, nr 65. Här finns även fritidshus av återanvända baracker men då dessa är flyttade faller de ur denna plan.

Kulturhistorisk beskrivning

Av den gamla gårdsbildningen finns, som sagt, mangårdsbyggnaden kvar och ladugården. Mangårdsbyggnaden är även den ombyggd, men karaktären från påbyggnaden 1936 finns dock kvar. Det kulturhistoriska värdet i fastigheten ligger i platsen och inte i de enskilda byggnaderna.

Prioritering

Enligt den generella grova prioriteringen har mangårdsbyggnaden hög prioritet medan ladugårdslängan tillhör gårdsbilden, men är mycket ombyggd. Den mister därmed sin prioritet.

SKADOR OCH ÅTGÄRDER

På denna fastighet finns inte så många prioriterade byggnader och de som finns används och underhålls löpande.

De åtgärder som ändå vidtas ska följa de övergripande metodbeskrivningar som finns ovan i detta dokument. Även det löpande underhållet ska följa antikvariska principer och inte förvanska byggnaderna. Det löpande underhållet är viktigt för byggnadernas fortlevnad och gör att skadorna aldrig hinner bli så stora innan man upptäcker och åtgärdar dem.

Prioritet 1 innebär att åtgärden är akut och bör utföras snarast.

Prioritet 2 innebär att åtgärden bör utföras inom de närmaste 5-10 åren.

Prioritet 3 innebär mer långsiktiga åtgärder som inte direkt grundar sig i en skada, utan som syftar till att underhållet av byggnaderna ska ske med material som är anpassat till husets karaktär.

64. Mangårdsbyggnad 1½ plan – Jonas Wikberg

Fritidsboende: Sonja Lundström

Byggd: Hitflyttad och påbyggd till bostad 1936. Ursprungligen en bagarstuga från 1888.
Grund: Huggen natursten.
Fasad: Rödmålad locklistpanel med vita detaljer.
Dörr: Smal spontad spårpanel med glas i den övre delen.
Fönster: Olika fönster, en- och tvåluftstyp.
Tak: Målad pannplåt, ljusgrå.
Övrigt: Grunden är nyligen rensad, åtgärdad och dränerad med småsten.
Byggnadsprioritet I. Byggnaden är en av byns mangårdsbyggnader.

Skador

Inga synliga.

Åtgärder

Inga akuta åtgärder.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

65. Båthus/sjöbod

Byggd: 1951. Nedflyttat garage.
Grund: Syllen delvis direkt på backen och delvis upplagd på sten.
Fasad: Stående locklistpanel.
Tak: Trapetskorrugerad plåt i olika färger på spåntak
Byggnadsprioritet III. Detta båthus hör till dagens gård och har i sin funktion av garage hört till gården tidigare. Den berättar en del av historien men har inte någon hög prioritet genom att den används till annat ändamål och är flyttad.

Skador

Inga synliga.

Åtgärder

Inga akuta.

Framtiden

Upprätthålla ett löpande underhåll för att undvika nya skador, med metoder enligt de övergripande principer och metodbeskrivningar som anges i detta dokument. Samtidigt ha fortlöpande kontroll för att kunna åtgärda nya skador som ändå uppstår.

UPPFÖLJNING, KONTROLL OCH EKONOMISKA BIDRAG

Länsstyrelsen har till uppgift att följa upp skötsel mål för kulturresevatet, vilket är brukligt att göra genom att årligen kontrollera om åtgärder enligt skötselplanen genomförts. Det innebär också att åtgärderna enligt denna plan kontrolleras.

Uppföljningen ska dokumenteras likartat år från år med hjälp av foton och protokoll. Vart femte år bör en samlad utvärdering göras för att t ex analysera om förändringar i skötseln behövs. Vid besöken kan länsstyrelsen kontrollera statusen på byggnaderna och även göra ägarna uppmärksamma på åtgärder som kan vara aktuella att utföra.

Länsstyrelsen kan i vissa lägen betala ut bidrag till kostnader som uppstår p g a planens krav.

Under förutsättning att planens anvisningar följs kan de listade underhållsåtgärderna utföras utan annan kontakt med länsstyrelsen än ett meddelande om att en viss åtgärd planeras. Finns önskemål ställer länsstyrelsen upp med rådgivning.

Inför övriga åtgärder ska fastighetsägaren kontakta länsstyrelsen och vid behov ska länsstyrelsen eller av dem utsedd person göra besök på plats och vara behjälplig med råd och handledning. Även vid invändiga förändringar är det bra om byggnadens ägare tar kontakt med länsstyrelsen för samråd.

Bidrag kan utgå till åtgärder som inte är att betrakta som underhåll samt till antikvariska överkostnader som uppstår vid underhållsåtgärder. Bidragets storlek bestäms via ansökan från fastighetsägare med behandling av länsstyrelsens sakkunniga. Bidrag kan även utgå till kostnader som är att betrakta som underhåll, men som är angelägna att utföra vid en viss tidpunkt för att planen ska kunna följas.

Vid åtgärder ska arbetet dokumenteras. Det lättaste sättet är via fotografering steg för steg under arbetets gång. Detta åligger ägaren av byggnaden eller den som utför arbetet.

REFERENSER

- Tidigare byggnadsinventeringar gjorda av Norrbottens Museum:
Per Moritz 1993. Här med hänvisningsbeteckning PM
Lena Eklund 1989. Här med hänvisningsbeteckning LE.
- Byggnadsinventering gjord av Arkitekten Inger Olsson 2002. Länsstyrelsens dnr: 223-10616-2002. Här med hänvisningsbeteckningen IO.
- Etnologisk dokumentation av byn Gallejaur, Lst dnr: 223-7499-00 Nbm dnr: 2000/0544. Här med hänvisningsbeteckning EG.
- Kulturhistorisk utredning av lappmarksbyn Gallejaur, Arvidsjaur kommun, Norrbottens län av Stefan Höglén den 9 april 2002.
- Utdrag ur Översiktsplan för Arvidsjaur kommun
- Agrarhistorisk landskapsanalys, Byrapport. Gallejaur. RAÄ och Länsstyrelsen i Norrbottens län av Kerstin Lundin-Segerlund.
- Timmerdraget. Utdrag ur Nordsvenskt Träbyggande, De nordsvenska timmerhusens konstruktion, tak, av Blomberg & Linscott Arkitekter m fl. Allmän del och uppmätningar i Gallejaur 1999.
- Kartmaterial från Lantmäteriet:
Gröna kartan blad Norsjö 23J NV
Lantmäteriets Fastighetskarta blad 23J 6d, 23J 6e och 23J 7d.
- Norrbottens synliga historia, Norrbottens kulturmiljöprogram del 2 band 1. Länsstyrelsen i Norrbottens län, Rapportserie nummer 10/1998.

- Vårt hävdade Norrbotten, Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden i Norrbottens län. Länsstyrelsen i Norrbottens län, Rapportserie nummer 6/1993.
- Samtal med Crister Lövgren i Gallejaur.

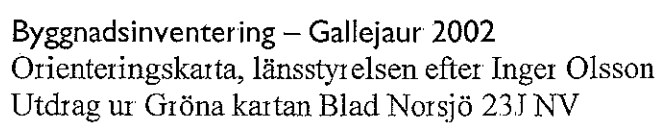
LITTERATUR OCH HÄNVISNINGAR MED METODBESKRIVNINGAR

Det finns en flora av litteratur med olika råd och beskrivningar vid restaureringar. Beroende på syfte och inställning till restaureringen finns i vissa böcker beskrivningar med inblandning av moderna material som mineralull, platonmatta och tryckimpregnerat virke. Den tekniska beskrivningen går att använda även i dessa beskrivningar, men i Gallejaur rekommenderas metoder utan inblandning av moderna material i enlighet med de övergripande principerna som finns beskrivna i början av detta dokument.

- Liggstimmerhus, tillsyn och reparation, Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer, Rapport RAÄ 1992:2.
- Så renoveras torp och gårdar av Ove Hidemark, Elisabeth Stavenow-Hidemark, Göran Söderström och Axel Unnerbäck, ICA Bokförlag.
- Hantverket i gamla hus, Byggförlaget i samarbete med Svenska föreningen för byggnadsvård.
- Stickspån, Pärt · Spiller · Spilkspån av Stina Wedman, Riksantikvarieämbetet 1998.
- Reservdelar till gamla hus, Centrum för byggnadsvård, Gysinge.
- Fönster, historik och råd vid renovering, Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer, Rapport RAÄ 1988:1.
- Byggnadsmåleri med traditionella färgtyper, Informationsblad från Riksantikvarieämbetet.
- Skansens handbok i vården av gamla byggnader. Gotthard Gustavsson och Arne Biörnstad. Forum förlag.
- Vård av trähus, en handbok i vård och upprustning av gammal träbebyggelse. Sören Thurell. Natur & Kultur 1998.
- Från stock till stuga. Sven-Gunnar Håkansson. Ica Bokförlag.
- På Riksantikvarieämbetets hemsida finns en materialguide där man kan hitta metoanvisningar. www.raa.se/materialguiden.
- Även Svenska föreningen för byggnadsvård har en hemsida med hänvisningar till böcker och artiklar om byggnadsvård. www.byggnadsvard.se.

BILAGOR

11. Orienteringskarta, Byggnadsinventering – Gallejaur 2002
12. Nyckel till numreringar. Byggnadsvårdsplan kontra byggnadsinventeringar.
13. Sammanställning över behov av åtgärder på byggnaderna, tabell med sortering efter byggnadernas kulturhistoriska värde
14. Sammanställning av vilka byggnader som har restaurerats tom 2007, efter att byggnadsvårdsplanen färdigställts, som kommentar i samband med att remiss om beslut om kulturresevat skicaks ut.



Länsstyrelsens dnr: 223-10645-2002

Förslag till byggnadsvårdsplan för Gallejaur i Arvidsjaurns socken och kommun, Norrbottens län - numrering av byggnader.

Byggnadsvårdsplanens beteckning		Inventeringen 1993, Per Moritz, Norrbottens museum		Inventeringen 2002, Inger Olsson, Arkitekten	
Fastighets-beteckning	Byggnads-nummer	Fastighets-beteckning	Byggnads-nummer	Fastighets-beteckning	Byggnads-nummer
2:3	1	3:3	1	-	-
2:3	2	3:3	2	-	-
2:3	3	3:3	3	-	-
2:3	4	3:3	4	-	-
2:3	5	3:3	5	2:3	1
2:3	6	3:3	6	2:3	2
2:3	7	3:3	7	-	-
2:3	8	3:3	8	2:3	5
2:3	9	-	-	2:3	6
2:3	10	3:3	9	2:3	4
2:3	11	3:3	10	-	-
2:3	12	3:3	11	-	-
2:3	13	3:3	12	-	-
2:3	14	3:3	13	-	-
2:3	15	3:3	14	-	-
2:3	16	3:3	15	2:3	3
2:3	17	3:3	16	-	-
2:3	18	3:3	17	-	-
2:3	19	3:3	18	-	-
2:3	20	3:3	19	-	-
2:3	21	3:3	20	-	-
2:3	22	3:3	21	-	-
2:3	23	3:3	22	-	-
2:3	24	3:3	23	-	-
2:3	25	3:3	24	-	-
2:3	26	-	-	2:3	8
3:6	27	3:3	26	3:6	10
2:3	28	3:3	27	-	-
3:6	29	3:3	28	3:6	11
2:3	30	3:3	29	-	-
2:3	31	3:3	30	-	-
2:3	32	3:3	31	2:3	7
2:3	33	3:3	32	2:3	9
2:3	34	1:9	13	-	-
2:4	35	2:4	1	-	-
2:4	36	2:4	2	-	-
2:4	37	2:4	3	2:4	12
2:4	38	2:4	4	-	-

2:4	39	2:4	5	-	-
2:4	40	-	-	2:4	13
2:4	41	3:2	3	-	-
3:2	42	3:2	2	-	-
3:2	43	3:2	1	-	-
3:2	44	-	-	3:2	14
3:2	45	3:2	8	-	-
3:2	46	3:2	7	-	-
3:2	47	3:2	4	-	-
3:2	48	-	-	3:2	51
3:5	49	3:2	9	3:5	15
3:5	50	-	-	3:5	16
3:5	51	3:2	10	-	-
3:5	52	3:2	11	-	-
3:5	53	-	-	3:5	18
3:5	54	3:2	12	3:5	19
1:13	55	1:9	3	1:13	21
1:13	56	1:9	4	1:13	22
1:13	57	1:9	5	-	-
1:13	58	1:9	6	-	-
1:13	59	-	-	1:13	20
1:13	60	1:9	2	-	-
1:13	61	1:9	1	1:13	23
1:13	62	-	-	1:13	24
1:13	63	-	-	1:13	Jordkällare utan nummer
1:12	64	Längst österut i byn	1	1:12	25
1:12	65	-	-	1:12	60

De övriga byggnaderna i byn är oprioriterade inom ramen för kulturresevatets syfte och ingår inte i byggnadsvårdsplanen. Se urvalsprinciper i plantexten.

Gallejaur, byggnader. Sortering efter byggnadsinventering 2002, prioritering kulturhistoriska värde och åtgärder

Fastighet/ ägare	Byggnad nr	Typ av byggnad	Prioritet kultur- historiskt värde	Prioritet åtgärd	Beskrivning åtgärd	Finansiering
f 2:3	3	smedja med kolhus	1	1	Sänk mark, byt rötat virke.	
f 2:3	6	dubbelbod	1	1	Lyfta, byta rötat virke bro, syll, provisoriskt täcka tak i luckor av plåt.	
f 2:3	8	ladugårdslänga	1	1	Räta, lyfta, byta rötat virke i fasad, åtgärda skador i fasad, läckor takplåt.	
f 2:3	10	garage	1	1	Lyfta, byta rötat virke.	
f 2:3	11	lada	1	1	Lyfta, byta virke i syll mm, restaurera tak.	
f 2:3	13	stall med vagnslider	1	1	Lyfta, räta stolpar, byta rötat virke, rensa stenramper.	
f 2:3	14	ladugård med portlider	1	1	Rensa växter, lyfta, byta rötat virke, byta rötskadad täckved.	
f 2:3	15	bagarstuga	1	1	Rensa växter, sanera elinst, lyfta, byta rötat virke.	
f 2:3	16	mangårdsbyggnad	1	1	Hindra rötskador baksida, byta rötat virke.	
f 2:3	18	sommarladugård	1	1	Lyfta, byta rötat virke. Restaurera tillbyggnadens tak.	
f 2:3	21	stolpbod	1	1	Rensa växter, lyfta, byta rötskadat virke	
f 2:3	22	dubbelbod	1	1	Rensa växter, lyfta, byta rötskadat virke.	
f 2:3	23	dass	1	1	Rensa växter, lyfta, byta rötat virke.	
f 2:3	24	jordkällare	1	1	Byta rötat virke.	
f 2:3	25	mangårdsbyggnad	1	1	Rensa mossor, byte skadat virke, sänk mark.	
f 3:6	27	vedbod	1	1	Lyfta, byta rötat virke.	

f 2:3	28	dubbelbod	1	1	Lyfta, byta rötskadat virke.
f 2:3	30	rundloge, storhässja	1	1	Rensa växter, hässjevirke, lyft, byt rötat virke syll, fasad, ramper.
f 2:3	33	lada	1	1	Ta bort hässjevirke, byt rötat virke, byt spåntak.
f 2:3	34	tröskloge/lada	1	1	Lyfta, byta rötskadat virke.
f 2:4	36	dubbelbod	1	1	Lyfta, byta rötskadat virke.
f 2:4	38	dubbelbod	1	1	Byta rötat virke, komplettera plåttak.
f 2:4	39	smedja	1	1	Lyfta, byta rötat virke.
f 2:4	41	kornbastu/torkbastu	1	1	Lyfta, byta rötat virke syll, vägg, farstukvist.
f 3:2	42	sommarladugård	1	1	Lyfta, byta rötat virke.
f 3:2	43	jordkällare	1	1	Total restaurering
f 3:2	44	stuga m snickeri, verkst	1	1	Kontroll på ev fuktskador och ev skador spåntak.
f 3:2	45	stall	1	1	Lyfta, byta rötat virke.
f 3:2	46	stall	1	1	Rensa växter, lyfta, byta rötat virke.
f 3:5	51	hölada förr m ladugård	1	1	Rensa växter, räta, byta rötat virke, byta spåntak.
f 1:13	55	smedja	1	1	Lyfta, grundsättning, gräva ur mark, byta rötat virke.
f 1:13	57	uthuslänga	1	1	Lyfta, byta rötat virke, rensa stenramper från växter, skräp.
f 1:13	60	ladugård	1	1	Rensa växter, lyfta, byta rötat virke, renovera fönster.
f 1:13/samf	61	tröskloge, tb scen, serv.	1	1	Lyft, gräva ur, justera grund, byta rötat virke, nya broar.
f 1:13	62	fiskebod	1	1	Lyfta, byta rötat virke.
f 1:13	63	jordkällare	1	1	Restaurera källaren.
f 2:3	1	skvaltkvarn	1	2	Skräp på tak, rensa växter mot grund.
f 2:3	6	dubbelbod	1	2	Åtgärda taket för längre sikt.
f 2:3	8	ladugårdslänga	1	2	Renovera fönster. Åtgärda taket för längre sikt.
f 2:3	11	lada	1	2	Laga skador i vägg mot 12.

f 2:3	13	stall med vagnslider	1	2	Byta spåntaket.
f 2:3	14	ladugård med portlider	1	2	Ta bort täckved, restaurera plåttak.
f 2:3	15	bagarstuga	1	2	Underhålla fönster.
f 2:3	16	mangårdsbyggnad	1	2	Fönsterrenovering, målning dörr.
f 2:3	25	mangårdsbyggnad	1	2	Underhåll fönster, dörr.
f 3:6	27	vedbod	1	2	Åtgärda övriga rötskador (bro?).
f 3:6	29	mangårdsbyggnad	1	2	Underhåll fönster, panel.
f 2:3	30	rundloge, storhässja	1	2	Restaurera tak samt storhässja.
f 2:3	33	lada	1	2	Undersöka stolpar, därefter lagning/byte.
f 2:4	37	ladugård	1	2	Räta plintar, se över grundläggning.
f 2:4	41	kornbastu/torkbastu	1	2	Restaurera ugn, skorsten samt innertak.
f 3:2	45	stall	1	2	Restaurera spåntak.
f 3:2	46	stall	1	2	Restaurera spåntak.
f 3:5	49	mangårdsbyggnad	1	2	Underhåll
f 1:13	55	smedja	1	2	Restaurera plåttaket, komplettera plåt.
f 1:13	58	mangårdsbyggnad	1	2	Ej skadat. Fönsterunderhåll.
f 1:13	59	garage	1	2	Lyfta, byta ev rötat virke.
f 1:13	60	ladugård	1	2	Åtgärda timmerskador vid gödselutkast, åtgärda taktassar.
f 1:13	61	tröskloge, tb scen, serv.	1	2	Byta rötskadat virke i scenen. Renovera fönster, dörr i servering. Fäll träd vid väg, entré.
f 2:3	3	smedja med kolhus	1	3	Utbyte TRP-plåt till spån.
f 2:3	13	stall med vagnslider	1	3	Reparera fasad vid gödselutkast.
f 2:3	16	mangårdsbyggnad	1	3	Ta bort TRP-plåt, restaurera spåntak.
f 2:3	22	dubbelbod	1	3	Ta bort TRP-plåt och restaurera spåntak.
f 2:3	25	mangårdsbyggnad	1	3	Ta bort TRP-plåt och restaurera spåntak.

f 2:3	28	dubbelbod	1	3	Ta bort TRP-plåt och restaurera spåntak.
f 2:3	34	tröskloge/lada	1	3	Ta bort TRP-plåt och återställa taktäckning.
f 2:4	36	dubbelbod	1	3	Ev ersätta betongsten, riva senare tillbyggnad.
f 3:2	44	stuga m snickeri, verkst	1	3	Ta bort TRP-plåt på stugdelen, restaurera spåntak.
f 2:4	35	mangårdsbyggnad	1	Ej skador	
f 1:12	64	mangårdsbyggnad	1	Ej skador	
f 2:3	2	torvströlada	2	1	Rensa taket.
f 2:3	9	mjölkkammare	2	1	Anslutning till ladugård tas bort.
f 2:3	31	sjöbod	2	1	Rensa växter, lyfta, byta rötat virke, restaurera tak.
f 3:2	47	lada	2	1	Rensa växter, skräp från tak.
f 2:3	2	torvströlada	2	2	Lyfta, byta lite rötat virke.
f 2:3	9	mjölkkammare	2	2	Rensa växter. Lyfta, byta rötat virke.
f 3:2	47	lada	2	2	Lyfta, byta skadat virke, restaurera spåntak.
f 3:5	53	uthus	2	2	Lyfta, byta rötat virke syll, komplettera trasig panel.
f 2:3	9	mjölkkammare	2	3	Ta bort mineralullsdev, ersätt med mindre skadligt.
f 3:2	48	stuga	2	3, Ej skador	Ta bort TRP-plåt, restaurera spåntak.
f 2:3	26	potatiskäll./pumphus	2	Ej skador	
f 2:3	4	lada	3	1	Rensa tak.
f 2:3	5	vedbod	3	1	Lyfta, byta rötat virke bro, golv, syll.
f 2:3	7	lada	3	1	Rensa tak.
f 3:5	52	lada	3	1	Rensa taket från skräp.
f 3:5	54	lada (vedbod)	3	1	Rensa taket från skräp.
f 2:3	4	lada	3	2	Lyfta, byta lite rötat virke.
f 2:3	7	lada	3	2	Lyfta, byta rötat virke.

f 2:3	12	lada	3	2	Rensa växter, lyfta byggnad, byta rötat virke.
f 2:3	17	lada	3	2	Lyfta, byta rötskadat virke.
f 2:3	19	lada	3	2	Lyfta, byta rötskadat virke.
f 2:3	20	sommarstall	3	2	Lyfta, byta rötat virke
f 2:3	32	tvättskjul	3	2	Rensa växter, räta, lyfta, skadeinspektion.
f 3:5	50	garage	3	2	Lyfta/sänka mark, byte lite rötat virke.
f 3:5	52	lada	3	2	Lyfta, byta rötat virke
f 1:12	65	båthus/sjöbod	3	Ej skador	
f 2:4	40	lada/förråd	Ej prioritet	Ej skador	
f 1:13	56	motorskjul	Rivet		



Länsstyrelsen
Norrbotten

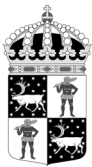
Datum
2008-04-14

Diarienummer
435-17183-02

Sammanställning över de byggnader som har restaurerats på fastigheterna 2:3, 3:6 med hjälp av länsstyrelsens anslag för kulturmiljövård under 2006 och 2007 (efter att byggnadsvårdsplanen färdigställts)

Restaurering av byggnader har skett under 2006 och 2007 med avsikt att de ska ingå i ett kommande kulturresevat. Se dnr 434-14591-06, 435-20695-06, 435-16219-07, 435-12800-07. De har utförts i enlighet med byggnadsvårdsplanen och numreringen är enligt denna.

1-Skvaltkvarn, 2 – Torvströlada, 3 – Smedja med kolhus, 4 – Lada, 5 – Vedbod, 6 – Dubbelbod, 7 – Lada, 11 – Lada, 12 – Lada, 14 – Ladugård med portlider (påbörjad), 18 – Sommarladugård, 20 – Sommarstall, 21 – Stolpbod, 22 – Dubbelbod, 23 – Dass, 24 – Jordkällare, 26 – Pumphus, 27 – Vedbod, 30 – Rundloge (påbörjad), 31 – Sjöbod, 33 – Lada, 34 - Lada



Länsstyrelsen
Norrbotten

Bilaga 15

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga länsstyrelsens beslut ska Ni skriva till

Regeringen, Kulturdepartementet. Ni ska skicka eller lämna in Ert överklagande till

Länsstyrelsen i Norrbottens län, 971 86 LULEÅ

För att Ert överklagande ska kunna prövas måste överklagandet ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet. Länsstyrelsen skickar därefter överklagandet till Regeringen, Kulturdepartementet.

Ni ska i Ert överklagande ange

- * vilket beslut Ni överklagar (ärendets diarienummer och beslutsdag),
- * hur Ni vill att beslutet ska ändras och varför,
- * Ert namn, postadress och telefonnummer.

Ni ska underteckna Ert överklagande. Om Ni anlitar ombud kan istället ombudet underteckna överklagandet. I så fall ska fullmakt bifogas.

Om Ni behöver ytterligare upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till länsstyrelsen, telefon 0920 – 960 00.